

UCHWAŁA NR XXIV/194/25
RADY MIEJSKIEJ W ŚRODZIE ŚLĄSKIEJ
z dnia 26 listopada 2025 r.

**w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów
Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii w Gminie Środa Śląska
na lata 2026 - 2029**

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U. z 2025 r. poz. 1153), art. 4¹ ust. 2 ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 2151) oraz art. 10 ust. 2 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 1939) Rada Miejska w Środzie Śląskiej uchwala, co następuje:

- § 1. Przyjmuje się Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii w Gminie Środa Śląska na lata 2026 - 2029, który stanowi załącznik do niniejszej uchwały.
- § 2. Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Środy Śląskiej.
- § 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 2026 roku.

PRZEWODNICZĄCY RADY

Andrzej Biadki

Załącznik do uchwały Nr XXIV/194/25
Rady Miejskiej w Środzie Śląskiej
z dnia 26 listopada 2025 r.

**GMINNY PROGRAM PROFILAKTYKI I ROZWIĄZYWANIA
PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH ORAZ PRZECIWDZIAŁANIA
NARKOMANII W GMINIE ŚRODA ŚLĄSKA
NA LATA 2026 - 2029**

Środa Śląska, 26 listopad 2025r.

SPIS TREŚCI

WYKAZ SKRÓTÓW	3
WSTĘP.....	4
UZASADNIENIE WPROWADZENIA PROGRAMU	7
PODSTAWY PRAWNE OPRACOWANIA PROGRAMU	10
CHARAKTERYSTYKA GMINY ŚRODA ŚLĄSKA.....	11
ZASOBY INSTYTUCJONALNE W ZAKRESIE ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH	12
PROBLEM UZALEŻNIEŃ W GMINIE ŚRODA ŚLĄSKA.....	14
DZIAŁALNOŚĆ GMINNEJ KOMISJI ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH.....	16
RYNEK ALKOHOLOWY W GMINIE ŚRODA ŚLĄSKA.....	19
ANALIZA WYNIKÓW BADANIA PRZEPROWADZONEGO WŚRÓD UCZNIÓW.....	22
STRUKTURA BADANEJ PRÓBY	22
PROBLEM ALKOHOLOWY	24
PROBLEM NIKOTYNOWY.....	25
PROBLEM NARKOTYKOWY	26
PROBLEM PRZEMOCY.....	28
KORZYSTANIE Z URZĄDZEŃ ELEKTRONICZNYCH I INTERNETU.....	33
UCZESTNICTWO W GRACH HAZARDOWYCH.....	34
ZABURZENIA ODŻYWIANIA.....	35
ANALIZA WYNIKÓW BADANIA PRZEPROWADZONEGO WŚRÓD DOROSŁYCH MIESZKAŃCÓW.....	36
STRUKTURA BADANEJ PRÓBY	36
KORZYSTANIE Z URZĄDZEŃ ELEKTRONICZNYCH	38
UCZESTNICTWO W GRACH HAZARDOWYCH.....	38
INNE UZALEŻNIENIA BEHAWIORALNE.....	39
PROBLEM ALKOHOLOWY	40
PROBLEM NIKOTYNOWY.....	42
PROBLEM NARKOTYKOWY	43
PROBLEM PRZEMOCY.....	44
WNIOSKI Z BADAŃ SPOŁECZNYCH PRZEPROWADZONYCH NA TERENIE GMINY ŚRODA ŚLĄSKA W 2025 ROKU.....	48
CELE, ZADANIA I REALIZATORZY PROGRAMU	55
Cel I.....	56
Cel II.....	58
Cel III.....	60
REALIZACJA PROGRAMU	63
ADRESACI PROGRAMU	63
ZEZWOLENIA NA SPRZEDAŻ NAPOJÓW ALKOHOLOWYCH	63
TERMINY WAŻNOŚCI ZEZWOLEŃ NA SPRZEDAŻ NAPOJÓW ALKOHOLOWYCH.....	64
ŹRÓDŁA FINANSOWANIA	64
ZASADY WYNAGRADZANIA CZŁONKÓW GMINNEJ KOMISJI ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH.....	65
MONITORING I EWALUACJA PROGRAMU.....	66
BIBLIOGRAFIA.....	68

SPIS RYSUNKÓW, TABEL I WYKRESÓW	69
Spis rysunków	69
Spis tabel	69
Spis wykresów	69

WYKAZ SKRÓTÓW

AA – Anonimowi Alkoholicy

BP – Biblioteka Publiczna w Środzie Śląskiej

b.d. – brak danych

DK – Dom Kultury w Środzie Śląskiej

DDA – Dorosłe Dzieci Alkoholików

GKRPA – Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

GOPS – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Środzie Śląskiej

GPK – Gminny Punkt Konsultacyjny

IPiN – Instytut Psychiatrii i Neurologii

KCPU – Krajowe Centrum Przeciwdziałania Uzależnieniom

KPP – Komenda Powiatowa Policji w Środzie Śląskiej

NGO (ang. *non-government organization*) – organizacja pozarządowa

ORE – Ośrodek Rozwoju Edukacji

PCPR – Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Środzie Śląskiej

PPP – Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna

pp. – punkt procentowy

SM – Straż Miejska

ŚW – świetlice wiejskie

UM – Urząd Miejski

ZI – Zespół Interdyscyplinarny

WSTĘP

W Polsce problematyka uzależnień od alkoholu i narkotyków stanowi istotne wyzwanie zdrowotne i społeczne, wpływając zarówno na jednostki, jak i całe społeczności. Nadużywanie tych substancji prowadzi nie tylko do poważnych konsekwencji zdrowotnych, ale również do rozpadu więzi rodzinnych, wykluczenia społecznego, wzrostu przestępczości oraz obciążeń dla systemu ochrony zdrowia i pomocy społecznej. Problem ten dotyczy różnych grup wiekowych, jednak szczególnie niepokojące są statystyki dotyczące młodzieży i młodych dorosłych, wśród których obserwuje się wzrost zachowań polegających na eksperymentowaniu z substancjami psychoaktywnymi.

Napoje alkoholowe są bezspornie najbardziej dostępną substancją psychoaktywną w przypadku każdej grupy wiekowej. Według Raportu opracowanego przez Krajowe Centrum Przeciwdziałania Uzależnieniom, od 2007 roku spożycie alkoholu na 1 mieszkańca Polski w ciągu roku przekracza 9 litrów – w 2022 roku wyniosło ono 9,37 litrów, co jest wartością najniższą na przestrzeni ostatnich 5 analizowanych lat¹. Problem spożywania alkoholu dotyczy zarówno kobiet, jak i mężczyzn, jednak to właśnie mężczyźni stanowią grupę szczególnie narażoną na częstsze sięganie po tego typu substancje – spożywają oni alkohol niemal trzykrotnie częściej niż kobiety, tj. przez średnio 106 dni, podczas gdy kobiety piją alkohol średnio przez 37 dni w ciągu roku. Taka różnica może być związana nie tylko z czynnikami społecznymi i kulturowymi, ale także z odmiennymi preferencjami – mężczyźni częściej wybierają piwo, podczas gdy kobiety chętniej sięgają po wino².

Niepokojącym zjawiskiem jest również znaczne spożycie alkoholu wśród młodzieży, co może prowadzić do poważnych konsekwencji zdrowotnych i społecznych w przyszłości. Według wyników ostatniej edycji europejskiego badania ESPAD (European School Survey Project on Alcohol and Other Drugs) z 2024 roku, prowadzonego na reprezentatywnej grupie młodzieży szkolnej w wieku 15-16 lat, odsetek uczniów w Polsce, którzy pili alkohol w ciągu ostatnich 30 dni, wyniósł 39,1%. W porównaniu z poprzednią edycją badań ESPAD, wartość ta uległa spadkowi o 7,5 pp.³.

¹ Szmidt J., i in., Raport 2023 – Uzależnienia w Polsce, Krajowe Centrum Przeciwdziałania Uzależnieniom, Warszawa 2023.

² Tamże.

³ Tamże.

Innym z kluczowych wyzwań współczesnego społeczeństwa jest dostęp do narkotyków. Ich dostępność, wzorce konsumpcji oraz konsekwencje prawne i społeczne wymagają stałego monitorowania i działań prewencyjnych. Europejski Raport Narkotykowy z 2024 roku zwraca uwagę na fakt, że około 8,0% mieszkańców Europy w wieku 15-64 lat używało tego typu substancji w ciągu ostatniego roku, natomiast blisko co trzeci podejmował się tego przynajmniej raz w ciągu całego swojego życia (29,9%). Najwyższy odsetek osób dotkniętych problemem obserwuje się w grupie wiekowej 15-34 lat, gdzie w ciągu 2024 roku było to 15,0%⁴. Według badań ESPAD z 2024 roku, odsetek uczniów, którzy deklarowali używanie narkotyków kiedykolwiek w życiu, wyniósł 16,9%. Oznacza to spadek w porównaniu z poprzednim badaniem ESPAD z 2019 roku, gdzie tenże odsetek wyniósł 21,4%⁵. W badaniu przeprowadzonym w 2021 roku przez Fundację CBOS, odnotowano, że w 2024 roku 13% uczniów zażywało narkotyki, co oznacza spadek o 3 pp. względem roku 2018. Marihuana i haszysz pozostają najczęściej stosowanymi przez uczniów substancjami – na zażywanie ich kiedykolwiek w życiu wskazało 36,2% respondentów w 2021 roku, co wskazuje na tendencje spadkowe poczynszy od 2016 roku, gdy odsetek ten wyniósł 42,0%, przez 37,5% w roku 2018⁶.

W 2022 roku w Polsce wszczęto 37 572 postępowań na podstawie Ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii, co stanowi wzrost o 1 522 spraw w porównaniu do roku 2021, w którym odnotowano 36 050 takich postępowań. W 2022 roku podejrzenie popełnienia przestępstwa z uwagi o zapisy ustawy dotyczyło 36 591 osób, co oznacza niewielki wzrost w porównaniu do roku 2021, kiedy liczba podejrzanych wyniosła 36 282⁷.

⁴ Dane referencyjne zamieszczone w Raporcie pochodzą z okresu od stycznia do grudnia 2022 roku (European Monitoring Centre for Drugs and Drug Addiction, European Drug Report 2024: Trends and Developments, 2024)

⁵ Tamże.

⁶ Malczewski A., Młodzież a substancje psychoaktywne w: Młodzież 2021 – raport z badań ilościowych zrealizowanych przez Fundację CBOS, Fundacja Centrum Badania Opinii Społecznej, 2022, s. 208-223.

⁷ Szmidt J., i in., Raport 2023 – Uzależnienia w Polsce, Krajowe Centrum Przeciwdziałania Uzależnieniom, Warszawa 2023

Coraz częściej obserwuje się także występowanie uzależnień behawioralnych (tj. uzależnień od wykonywania pewnych czynności), które zgodnie z kryteriami aktualnie obowiązującej Międzynarodowej Klasyfikacji Chorób i Problemów Zdrowotnych ICD-11 wykazują podobne mechanizmy do uzależnień od substancji, wśród których znajdują się m.in.: utrata kontroli, priorytetyzacja danego zachowania lub substancji kosztem innych obszarów życia oraz kontynuacja pomimo negatywnych skutków.

Najważniejsze wnioski wynikające z raportu Nastolatki 3.0 opracowanego na podstawie badania przeprowadzonego między październikiem a listopadem 2022 roku, wskazują na wzrost średniego czasu korzystania z Internetu przez nastolatki w dni powszednie – w 2022 roku było to ponad 5 godzin w ciągu dnia, co oznacza wzrost względem wyników badania zrealizowanego w 2020 roku. Szczególnie alarmujący jest wysoki odsetek nastolatków, którzy w czasie korzystania z Internetu spotykają się z przemocą (44,6%) lub mową nienawiści (68,4%). Brak kontroli rodzicielskiej nad korzystaniem z Internetu przez młodzież może prowadzić do wielu negatywnych konsekwencji, takich jak nadmierne spędzanie czasu w sieci, kontakt z nieodpowiednimi treściami czy zwiększone ryzyko cyberzagrożeń. Tym bardziej niepokojący jest fakt, że ponad połowa nastolatków uczestniczących w badaniu deklaruje, że ich rodzice nie wyznaczają żadnych zasad dotyczących czasu spędzanego w Internecie (53,7%)⁸.

Nadmierne korzystanie z mediów społecznościowych może negatywnie wpływać na codzienne funkcjonowanie młodzieży, prowadząc do zaniedbywania obowiązków. Obawy budzi fakt, że blisko co czwarty nastolatek często rezygnuje z wykonywania obowiązków domowych na rzecz mediów społecznościowych (23,8%) oraz przyznaje, że z tego samego powodu zaniedbuje swoje obowiązki szkolne (28,7%)⁹.

Dane te podkreślają potrzebę podejmowania skutecznych działań profilaktycznych i interwencyjnych w zakresie przeciwdziałania uzależnieniom od alkoholu i narkotyków, mających na celu ograniczenie skali problemu oraz wspieranie osób uzależnionych i ich rodzin. Zadania w zakresie redukcji szkód muszą dotyczyć wszystkich grup społecznych i stanowić usystematyzowany proces działań profilaktycznych i terapeutycznych. W procesie tym istotne

⁸ Lange R., i in., *Nastolatki 3.0 – Raport z ogólnopolskiego badania uczniów i rodziców*, NASK – Państwowy Instytut Badawczy, Warszawa 2023.

⁹ Tamże.

miejsce zajmują edukacja zdrowotna i społeczna, które są realizowane w środowiskach dzieci i młodzieży w formie programów rekomendowanych przez Krajowe Centrum Przeciwdziałania Uzależnieniom, Ośrodek Rozwoju Edukacji oraz Instytut Psychiatrii i Neurologii. Nadużywanie substancji psychoaktywnych, w tym narkotyków i alkoholu, stanowi poważne wyzwanie zdrowotne i społeczne, zwłaszcza wśród młodzieży. Dynamiczne zmiany w trendach konsumpcji, wzrastająca dostępność substancji psychoaktywnych oraz nowe zagrożenia, wymagają kompleksowych działań prewencyjnych i interwencyjnych. W związku z tym Krajowe Centrum Przeciwdziałania Uzależnieniom na 2025 rok rekomenduje m.in.:

- zwiększanie dostępności do pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu i narkotyków, ze szczególnym uwzględnieniem wyników diagnozy lokalnych potrzeb w zakresie leczenia uzależnień,
- udzielanie rodzinom, w których występują problemy alkoholowe i narkotykowe, pomocy psychospołecznej i prawnej, a w szczególności ochrony przed przemocą domową,
- prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej oraz działalności szkoleniowej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych, przeciwdziałania narkomanii oraz uzależnieniom behawioralnym,
- wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych, służącej rozwiązywaniu problemów alkoholowych oraz narkotykowych,
- wspieranie zatrudnienia socjalnego przez organizowanie i finansowanie centrów integracji społecznej i klubów integracji społecznej.

UZASADNIENIE WPROWADZENIA PROGRAMU

Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii w Gminie Środa Śląska na lata 2026-2029 jest dokumentem wyznaczającym cele oraz sposoby rozwiązywania problemów alkoholowych, narkomanii i związanych z tą sferą życia problemów rodzinnych i społecznych na terenie Gminy Środa Śląska. Niniejszy dokument stanowi kontynuację działań prowadzonych w latach ubiegłych w ramach Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii.

Zgodnie z art. 4¹ ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (t.j. Dz.U. z 2023 r. poz. 2151) do zadań własnych gminy należy prowadzenie działań związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych. Zadania te w szczególności obejmują:

- 1) zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu;
- 2) udzielanie rodzinom, w których występują problemy alkoholowe, pomocy psychospołecznej i prawnej, w szczególności ochrony przed przemocą domową;
- 3) prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej oraz działalności szkoleniowej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych, przeciwdziałania narkomanii oraz uzależnieniom behawioralnym, w szczególności dla dzieci i młodzieży, w tym prowadzenie pozalekcyjnych zajęć sportowych, a także działań na rzecz dożywiania dzieci uczestniczących w pozalekcyjnych programach opiekuńczo-wychowawczych i socjoterapeutycznych;
- 4) wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych, służącej rozwiązywaniu problemów alkoholowych;
- 5) podejmowanie interwencji w związku z naruszeniem przepisów określonych w art. 13¹ i 15 ustawy oraz występowanie przed sądem w charakterze oskarżyciela publicznego;
- 6) wspieranie zatrudnienia socjalnego poprzez organizowanie i finansowanie centrów integracji społecznej i klubów integracji społecznej.

Zgodnie z art. 10 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 1939) do zadań własnych gminy należy przeciwdziałanie narkomanii, które obejmuje:

- 1) zwiększanie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych i osób zagrożonych uzależnieniem;
- 2) udzielanie rodzinom, w których występują problemy narkomanii, pomocy psychospołecznej i prawnej;
- 3) prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej, edukacyjnej oraz szkoleniowej w zakresie rozwiązywania problemów narkomanii, w szczególności dla dzieci i młodzieży, w tym prowadzenie zajęć sportowo-rekreacyjnych

dla uczniów, a także działań na rzecz dożywiania dzieci uczestniczących w pozalekcyjnych programach opiekuńczo-wychowawczych i socjoterapeutycznych;

- 4) wspomaganie działań instytucji, organizacji pozarządowych i osób fizycznych, służących rozwiązywaniu problemów narkomanii;
- 5) pomoc społeczną osobom uzależnionym i rodzinom osób uzależnionych dotkniętym ubóstwem i wykluczeniem społecznym i integrowanie ze środowiskiem lokalnym tych osób z wykorzystaniem pracy socjalnej i kontraktu socjalnego.

Według art. 4¹ ust. 2 z dnia 26 października 1982 r. ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi oraz art. 10 ust. 2 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii, realizacja w/w zadań prowadzona jest w postaci Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii, uchwalonego na okres nie dłuższy niż 4 lata. Biorąc pod uwagę cele operacyjne dotyczące przeciwdziałania narkomanii określone w Narodowym Programie Zdrowia, a także działania w zakresie rozwiązywania uzależnień behawioralnych, Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii w Gminie Środa Śląska na lata 2026-2029 został opracowany zgodnie ze wskazanymi powyżej obligatoryjnymi zadaniami oraz potrzebami występującymi na terenie Gminy.

PODSTAWY PRAWNE OPRACOWANIA PROGRAMU

Kierunki działań zawarte w Programie Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii w Gminie Środa Śląska na lata 2026-2029, są zgodne z Narodowym Programem Zdrowia na lata 2021-2025. Do wiążących aktów prawnych należą:

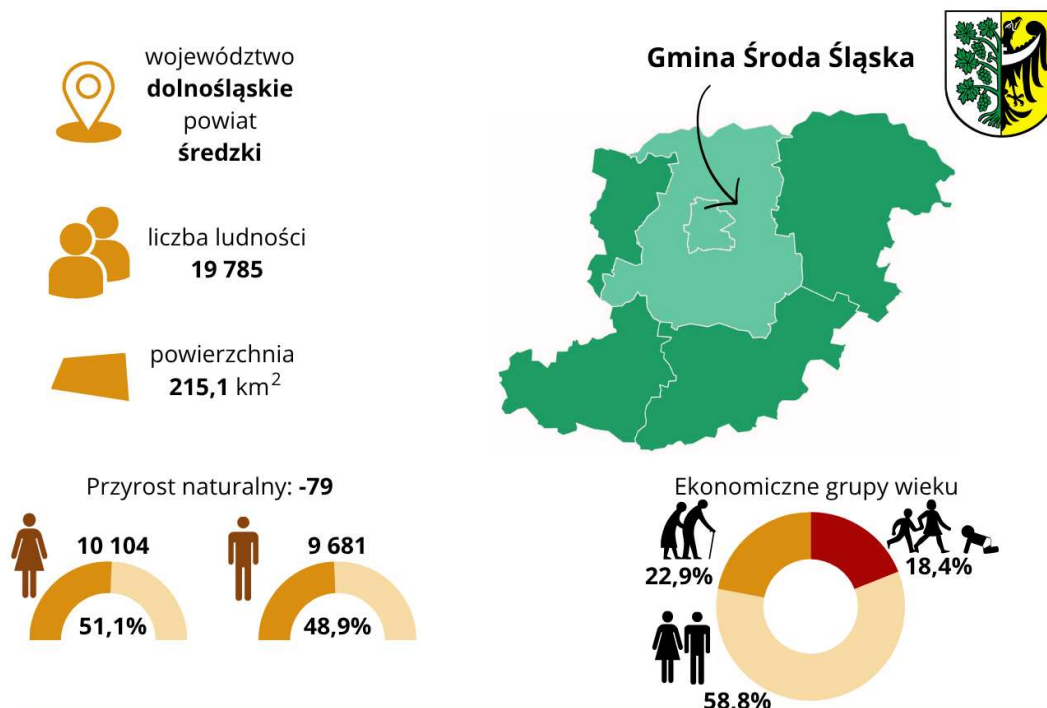
- ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi określająca priorytety zadań realizowanych poprzez program, traktująca je jako zadania własne gminy,
- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii,
- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej,
- ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej,
- ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym,
- ustawa z dnia 11 września 2015 r. o zdrowiu publicznym,
- ustawa z dnia 15 kwietnia 2011 r. o działalności leczniczej.

Ponadto, dokument nawiązuje m.in. do zapisów Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Narkomanii w Gminie Środa Śląska na lata 2022-2025 oraz Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Środa Śląska na lata 2019-2026.

Źródłem finansowania Programu są środki budżetu Gminy pochodzące z opłat za korzystanie z zezwoleń na sprzedaż i podawanie napojów alkoholowych oraz opłat z tytułu sprzedaży napojów alkoholowych w opakowaniach jednostkowych o ilości nominalnej napoju nieprzekraczającej 300 ml.

CHARAKTERYSTYKA GMINY ŚRODA ŚLĄSKA

SPORT I KULTURA	- Dom Kultury w Środzie Śląskiej - Biblioteka Publiczna w Środzie Śląskiej - Ośrodek Sportu i Rekreacji w Środzie Śląskiej
OŚWIATA I WYCHOWANIE	- Przedszkole Publiczne nr 1 w Środzie Śląskiej - Przedszkole Publiczne nr 3 w Środzie Śląskiej - Przedszkole Publiczne w Ciechowie - Przedszkole Publiczne w Szczepanowie - Szkoła Podstawowa nr 1 w Środzie Śląskiej - Szkoła Podstawowa nr 3 im. Wł. Broniewskiego w Środzie Śląskiej - Szkoła Podstawowa im. Noblistów Polskich w Ciechowie - Szkoła Podstawowa im. Sybiraków w Rakoszycach - Szkoła Podstawowa w Szczepanowie - Żłobek Publiczny w Środzie Śląskiej - Żłobek Publiczny w Szczepanowie
POMOC SPOŁECZNA I PORADNIE	- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Środzie Śląskiej - Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych - Zespół Interdyscyplinarny - Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Środzie Śląskiej - Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Środzie Śląskiej - Gminny Punkt Konsultacyjny w Środzie Śląskiej
BEZPIECZEŃSTWO	- Komenda Powiatowa Policji w Środzie Śląskiej - Straż Miejska w Środzie Śląskiej

*Dane statystyczne przedstawione na grafice pochodzą z 2024 roku (BDL GUS).

ZASOBY INSTYTUCJONALNE W ZAKRESIE ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH

Do istotnych zasobów w zakresie rozwiązywania problemów społecznych, z których mogą korzystać mieszkańcy gminy Środa Śląska należą:

- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Środzie Śląskiej,
- Gminny Punkt Konsultacyjny w Środzie Śląskiej,
- Urząd Miejski w Środzie Śląskiej,
- Komenda Powiatowa Policji w Środzie Śląskiej,
- Straż Miejska w Środzie Śląskiej,
- Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- Zespół Interdyscyplinarny,
- placówki oświatowe,
- placówki ochrony zdrowia,
- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Środzie Śląskiej,
- Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Środzie Śląskiej,
- Dom Kultury w Środzie Śląskiej,
- Biblioteka Publiczna w Środzie Śląskiej,
- Ośrodek Sportu i Rekreacji w Środzie Śląskiej,
- świetlice wiejskie,
- organizacje pozarządowe, kościoły oraz inne podmioty, o których mowa w art. 3 ust. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (NGO).

Są to instytucje i podmioty prowadzące działalność na rzecz przeciwdziałania uzależnieniom, bądź wspomagające taką działalność. Ich kooperacja odbywa się na zasadzie współpracy międzyinstytucjonalnej i międzysektorowej.

Do zasobów osobowych działających na rzecz przeciwdziałania uzależnieniom na terenie gminy Środa Śląska należy zaliczyć:

- pedagogów, psychologów zatrudnionych w placówkach oświatowych, wychowawczych, terapeutów uzależnień, socjoterapeutów, specjalistów udzielającym wsparcia osobom uzależnionym,

- członków Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- pracowników Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej,
- funkcjonariuszy Policji i Straży Miejskiej,
- sędziów, prokuratorów oraz kuratorów sądowych i społecznych,
- pracowników placówek ochrony zdrowia,
- niepijących alkoholików,
- osoby duchowne.

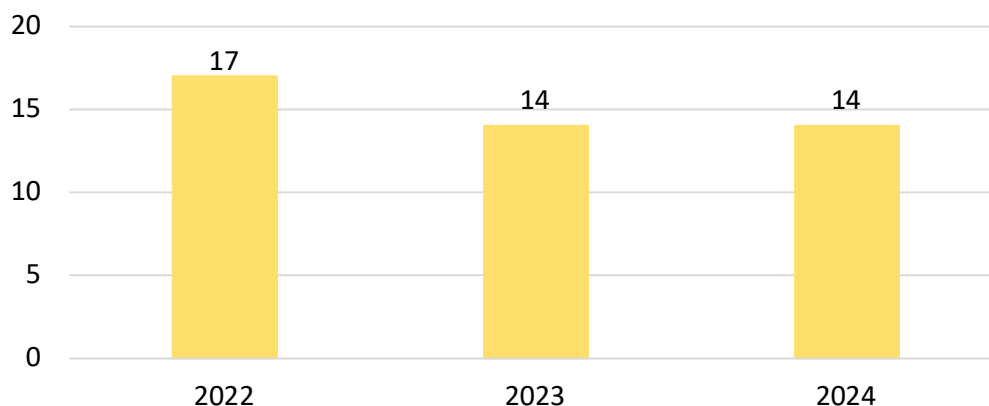

PROBLEM UZALEŻNIEŃ W GMINIE ŚRODA ŚLĄSKA

Uzależnienie od alkoholu jest chorobą chroniczną, postępującą i potencjalnie śmiertelną. Nie jest możliwe całkowite jej wyleczenie, a jedynie zahamowanie narastania jej objawów i szkód zdrowotnych. Narkomania, definiowana zgodnie z ustawą o przeciwdziałaniu narkomanii, oznacza *stałe lub okresowe używanie w celach innych niż medyczne środków odurzających, substancji psychotropowych, środków zastępczych lub nowych substancji psychoaktywnych, w wyniku czego może powstać lub powstało uzależnienie od nich*. Problem narkomanii ma charakter interdyscyplinarny. Znajduje się on w polu zainteresowania różnych służb, takich jak lecznictwo, oświata, pomoc społeczna, organy ścigania i wymiaru sprawiedliwości oraz media. Każda z nich styka się z tym zjawiskiem od innej strony.

W 2024 roku z pomocy Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Środzie Śląskiej z powodu uzależnienia od alkoholu skorzystało 14 rodzin. Taka sama liczba rodzin korzystała z tej pomocy w 2023 roku, zaś w 2022 roku było to 17 rodzin.

Wykres 1. Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu alkoholizmu na przestrzeni lat 2022-2024.

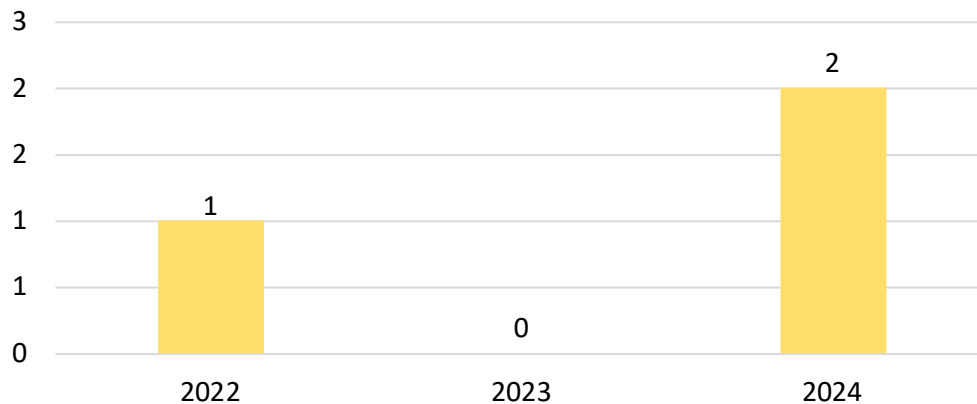
Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2022, 2023 i 2024 rok

Alkoholizm w 2024 roku jako powód udzielania pomocy i wsparcia pomocy społecznej znajdował się na siódmym miejscu. W tym samym roku liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej wyniosła 211, a więc rodziny borykające się z problemem alkoholizmu stanowiły 6,6% ogółu. Na przestrzeni lat 2022-2024 ich udział ulegał wahaniom, przyjmując w 2024 roku najwyższą wartość, gdyż w 2023 roku było to 5,6%, natomiast w 2022 roku – 5,9%.

W 2024 roku z pomocy społecznej z powodu narkomanii skorzystały 2 rodziny. W 2023 roku żadna rodzina zamieszkująca gminę Środa Śląska nie skorzystała z pomocy z tego powodu, zaś w 2022 roku była to 1 rodzina.

Wykres 2. Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu narkomani na przestrzeni lat 2022-2024.

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2022, 2023 i 2024 rok

DZIAŁALNOŚĆ GMINNEJ KOMISJI ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH

Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Środzie Śląskiej powołana do wykonywania zadań gminy w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych, prowadzi swą działalność w oparciu o przepisy ustawy z dnia 26 października 1982 roku o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi. Aktualnie w skład Komisji wchodzi 8 członków¹⁰. Do zadań GKRPA zalicza się:

1. Inicjowanie działań lokalnych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych.
2. Kontrola zasad i warunków korzystania z zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych co najmniej raz w roku.
3. Zapewnienie skutecznego przestrzegania prawa w zakresie dystrybucji, reklamy, promocji oraz spożywania napojów alkoholowych, m.in. poprzez przeprowadzanie kontroli przestrzegania warunków sprzedaży napojów alkoholowych na terenie Gminy.
4. Wydawanie opinii dotyczących zgodności lokalizacji punktów sprzedaży napojów alkoholowych z ustawą o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi oraz z uchwałami Rady Miejskiej, będącymi podstawą do uzyskania zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych.
5. Podejmowanie czynności zmierzających do orzeczenia o zastosowaniu wobec osoby uzależnionej od alkoholu obowiązku poddania się leczeniu w zakładzie leczenia odwykowego.
6. Rozmowy motywujące do podjęcia leczenia.
7. Kierowanie na badanie przez biegłego, w celu wydania opinii w przedmiocie uzależnienia od alkoholu.
8. Współpraca z innymi organami administracji państwowej i samorządowej oraz organizacjami społecznymi, związkami wyznaniowymi w zakresie przeciwdziałania alkoholizmowi i narkomanii.

¹⁰ Sprawozdanie z działalności GKRPA za rok 2022, 2023 i 2024.

9. Podnoszenie kwalifikacji z zakresu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych poprzez uczestnictwo w szkoleniach, kursach, konferencjach, a także ukończenie studiów podyplomowych i specjalizacji.

Dane dotyczące działań GKRPA w gminie Środa Śląska podejmowanych wobec osób uzależnionych w latach 2022-2024 przedstawia kolejna tabela.

W 2024 roku członkowie GKRPA przeprowadzili rozmowy z 22 osobami z problemem alkoholowym. Dodatkowo wystąpili oni do sądu z wnioskiem o zobowiązanie do podjęcia leczenia odwykowego wobec 2 osób. Na przestrzeni lat 2022-2024 liczba osób z problemem alkoholowym, z którymi przeprowadzono rozmowy uległa spadkowi. Dodatkowo w badanym czasie zmalała liczba osób, wobec których wystąpiono do sądu z wnioskiem o zobowiązanie do podjęcia leczenia odwykowego. W żadnym z omawianych lat nie przeprowadzono rozmów z członkami rodzin osób z problemem alkoholowym.

Tabela 1. Działania Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Środzie Śląskiej wobec osób uzależnionych w latach 2022-2024

wyszczególnienie	2022	2023	2024
liczba osób z problemem alkoholowym, z którymi przeprowadzono rozmowy	28	24	22
liczba członków rodzin osób z problemem alkoholowym, z którymi przeprowadzono rozmowy	0	0	0
liczba osób, wobec których wystąpiono do sądu z wnioskiem o zobowiązanie do podjęcia leczenia odwykowego	9	4	2

Źródło: Sprawozdania z działalności samorządów gminnych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień KCPU-G1 za lata 2022, 2023 i 2024.

Członkowie GKRPA wspierają również osoby zmagające się z problemem przemocy domowej, w tym kontaktują się z osobami dotkniętymi przemocą domową, stosującymi ją oraz jej świadkami. Na podstawie dostępnych danych można dostrzec, iż członkowie GKRPA w latach 2022-2024 nie kontaktowali się z osobami doznającymi przemocy, stosującymi ją ani ich świadkami.

Istotnym wsparciem lokalnego systemu profilaktyki jest realizacja programów i innych działań profilaktycznych, skierowanych do dzieci i młodzieży szkolnej. W 2024 roku w szkołach funkcjonujących na terenie gminy Środa Śląska przeprowadzono 6 programów o potwierdzonej skuteczności, tj. programów rekomendowanych w ramach Systemu

Rekomendacji Programów Profilaktycznych i Promocji Zdrowia Psychicznego prowadzonego przez Krajowe Centrum Przeciwdziałania Uzależnieniom, Ośrodek Rozwoju Edukacji, Instytut Psychiatrii i Neurologii. Łącznie wzięło w nich udział 208 uczniów, 24 nauczycieli/wychowawców oraz 5 rodziców. Należały do nich:

- Fantastyczne Możliwości,
- Spójrz inaczej – program zajęć wychowawczo-profilaktycznych dla klas I-III szkół podstawowych,
- Program Domowych Detektywów,
- Debata,
- Apteczka Pierwszej Pomocy Emocjonalnej,
- Poruszające bajki o emocjach.

Poza wskazanymi wyżej programami, w 2024 roku i w latach poprzednich realizowano inne formy działań profilaktycznych skierowanych do dzieci i młodzieży, w tym jednorazowe prelekcje, pogadanki, spektakle, festyny i inne imprezy plenerowe, imprezy sportowe — turnieje, wyścigi, olimpiady (z wyłączeniem pozalekcyjnych zajęć sportowych) oraz konkursy.

W zakresie profilaktyki skierowanej do dorosłych mieszkańców Gminy, w 2024 roku zrealizowano profilaktyczne programy pracownicze w zakładach pracy. Edukacja społeczności lokalnej obejmowała lokalne kampanie prasowe, lokalne kampanie w mediach społecznościowych, dystrybucję materiałów informacyjnych w postaci ulotek i plakatów oraz organizowanie imprez profilaktycznych (skierowanych szczególnie do dorosłych).

Od marca 2025 roku mieszkańcy Środy Śląskiej mogą bezpłatnie korzystać z Gminnego Punktu Konsultacyjnego w Centrum NGO przy al. Konstytucji 3-go Maja 11. Jednostka ta zajmuje się m.in. prowadzeniem działań informacyjnych i edukacyjnych dotyczących profilaktyki oraz rozwiązywania problemów uzależnień i przemocy domowej. Udziela także konsultacji i porad terapeutycznych, socjalnych oraz profilaktycznych osobom i rodzinom dotkniętym tymi problemami. Punkt wspiera osoby pijące ryzykownie lub szkodliwie w podjęciu decyzji o zmianie wzoru picia, a także motywuje osoby współuzależnione do skorzystania z psychoterapii. Oferuje wsparcie po zakończonej terapii, prowadzi rozmowy podtrzymujące oraz umożliwia udział w grupach wsparcia. Ponadto inicjuje interwencje w przypadkach przemocy domowej, informując o możliwościach pomocy i działań interwencyjnych, a także gromadzi dane o dostępnych formach wsparcia i współpracuje z innymi instytucjami zajmującymi się pomocą rodzinie.

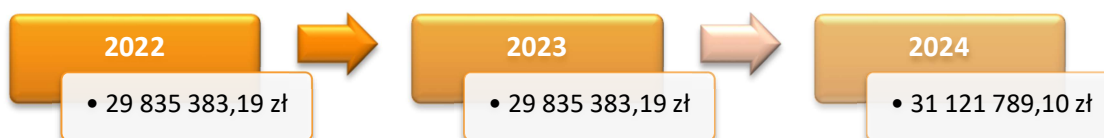
Gminny Punkt Konsultacyjny jest czynny 2 razy w tygodniu (poniedziałek i wtorek) oraz dodatkowo 1 raz w miesiącu (trzecia środa miesiąca) w godzinach popołudniowych. Zainteresowani mogą się rejestrować na spotkania z psychologiem, terapeutą uzależnień lub radcą prawnym w zależności od potrzeb. Specjaliści pracujący w Gminnym Punkcie Konsultacyjnym udzielają indywidualnych porad i konsultacji osobom uzależnionym od alkoholu oraz osobom współuzależnionym. Wspierają rodziny zmagające się z problemem uzależnienia w radzeniu sobie z trudną sytuacją życiową. Dodatkowo organizują kampanie informacyjno-edukacyjne dotyczące szkodliwości alkoholu i innych środków psychoaktywnych, przekazują informacje o dostępnych formach pomocy oraz świadczą wsparcie prawne.

RYNEK ALKOHOLOWY W GMINIE ŚRODA ŚLĄSKA

Alkoholizm jest jednym z najpoważniejszych współczesnych problemów społecznych. Według Światowej Organizacji Zdrowia alkohol znajduje się na trzecim miejscu wśród czynników ryzyka dla zdrowia populacji, a ponad 60 rodzajów chorób i urazów ma związek z używaniem alkoholu.

W 2024 roku wartość alkoholu sprzedanego na terenie gminy Środa Śląska wyniosła łącznie 31 121 89,10 zł, w tym najwięcej, bo 14 668 696,50 zł o zawartości alkoholu powyżej 18%. Wartość napojów o zawartości alkoholu od 4,5% do 18% (z wyjątkiem piwa) wyniosła 2 880 598,30 zł, natomiast do 4,5% (oraz piwa) – 13 572 494,30 zł. Są to wartości zadeklarowane w corocznym sprawozdaniu z działalności samorządu gminy w zakresie profilaktyki rozwiązywania problemów uzależnień KCPU-G1. W porównaniu do poprzednich lat wartość sprzedanego alkoholu na terenie gminy Środa Śląska w 2024 roku uległa wzrostowi.

Rysunek 1. Wartość sprzedanego alkoholu na terenie gminy Środa Śląska w latach 2022-2024

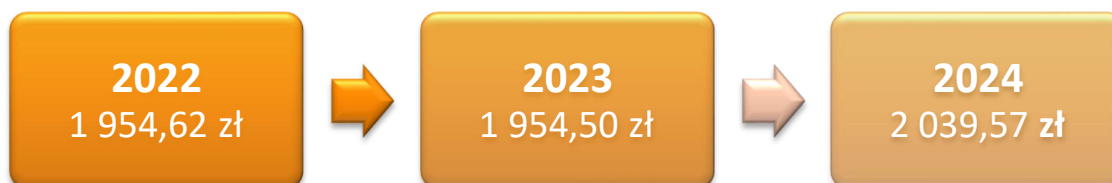

Źródło: Sprawozdania z działalności samorządów gminnych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień KCPU-G1 za lata 2022, 2023 i 2024.

W 2024 roku gminę Środa Śląska zamieszkiwało łącznie 15 259 osób, które ukończyły 18 rok życia. Wartość sprzedanego na terenie Gminy alkoholu przypadającego na 1 pełnoletnią osobę wyniosła zatem 2 039,57 zł – w porównaniu do poprzednich lat zaobserwowano wzrost.

Rysunek 2. Wartość sprzedanego alkoholu na 1 dorosłego mieszkańca gminy Środa Śląska na przestrzeni lat 2022-2024

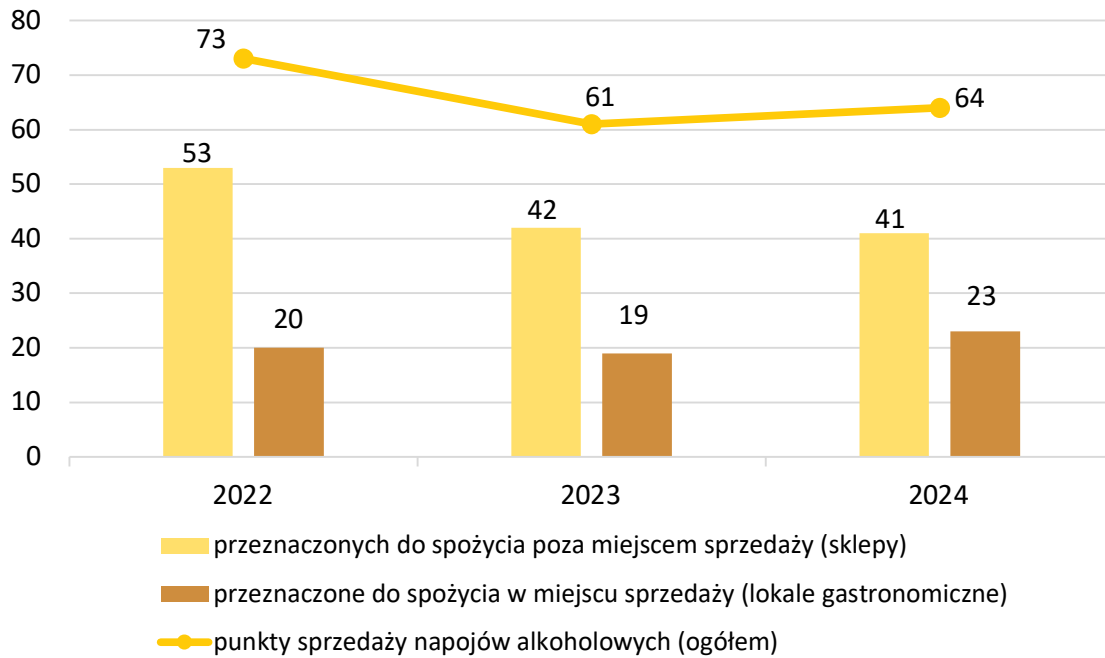
Źródło: opracowanie własne na podstawie Sprawozdań z działalności samorządów gminnych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień KCPU-G1 za lata 2022, 2023 i 2024.

W latach 2022-2024 liczba punktów sprzedaży napojów alkoholowych na terenie Gminy zmieniała się – w 2022 roku na jej terenie znajdowały się 53 punkty sprzedaży napojów alkoholowych przeznaczonych do spożycia poza miejscem sprzedaży (sklepy) oraz 20 punktów przeznaczonych do spożycia w miejscu sprzedaży (lokale gastronomiczne). W kolejnych latach liczba punktów prowadzących sprzedaż alkoholu zmalała – w 2023 roku do 42 punktów przeznaczonych do spożycia poza miejscem sprzedaży (sklepy) oraz 19 punktów przeznaczonych do spożycia w miejscu sprzedaży (lokale gastronomiczne). Rok później (2024) liczby te niewiele się zmieniły – 41 (sklepy) i 23 (lokale gastronomiczne). Warto zaznaczyć, że liczba punktów sprzedaży alkoholu w Gminie Środa Śląska mieści się w limicie ustalonym przez Radę Miejską w 2018 roku¹¹.

¹¹ Uchwała nr LXVI/600/18 Rady Miejskiej w Środzie Śląskiej z dnia 28 sierpnia 2018 r. w sprawie ustalenia maksymalnej liczby zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych, oraz zasad usytuowania miejsc sprzedaży i podawania napojów alkoholowych na terenie Miasta i Gminy Środa Śląska.

Wykres 3. Liczba punktów sprzedaży napojów alkoholowych w gminie Środa Śląska na przestrzeni lat 2022-2024

Źródło: Sprawozdania działalności samorządów gminnych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień KCPU-G1 za lata 2022, 2023 i 2024.

ANALIZA WYNIKÓW BADANIA PRZEPROWADZONEGO WŚRÓD UCZNIÓW

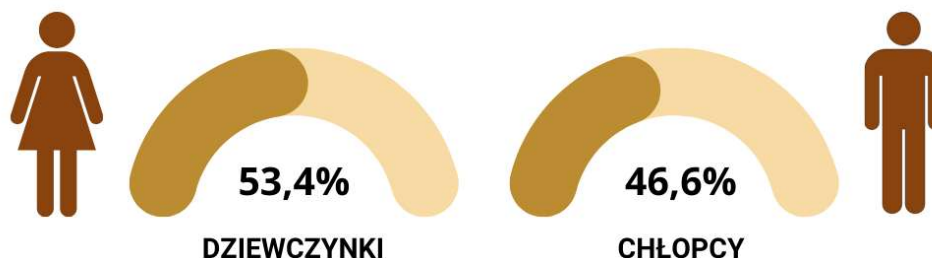
W niniejszym rozdziale przedstawione zostały problemy społeczne z perspektywy dzieci i młodzieży. Pytania zawarte w kwestionariuszu ankiety, miały na celu oszacowanie występujących wśród uczniów problemów związanych ze spożywaniem alkoholu, zażywaniem narkotyków, sięganiem po papierosy i e-papierosy, skalą zjawiska przemocy oraz uzależnieniami behawioralnymi.

W niniejszym dokumencie przedstawiono wyniki badań w ujęciu procentowym, które zaokrąglono do wartości dziesiętnych. Z uwagi na to, suma procentowego udziału odpowiedzi w danym pytaniu może odbiegać o 0,5 pp. od 100%.

STRUKTURA BADANEJ PRÓBY

Uczniowie z gminy Środa Śląska wypełnili łącznie 268 kwestionariuszy ankiet. Poniższy rysunek ilustruje strukturę próby według płci. W badaniu diagnozującym problemy społeczne nieznacznie dominowały dziewczynki, które stanowiły 53,4% badanej próby (143 osoby), podczas, gdy chłopcy wypełnili pozostałe 46,6% kwestionariuszy (125 osób).

Rysunek 3. Płeć: N¹²=268

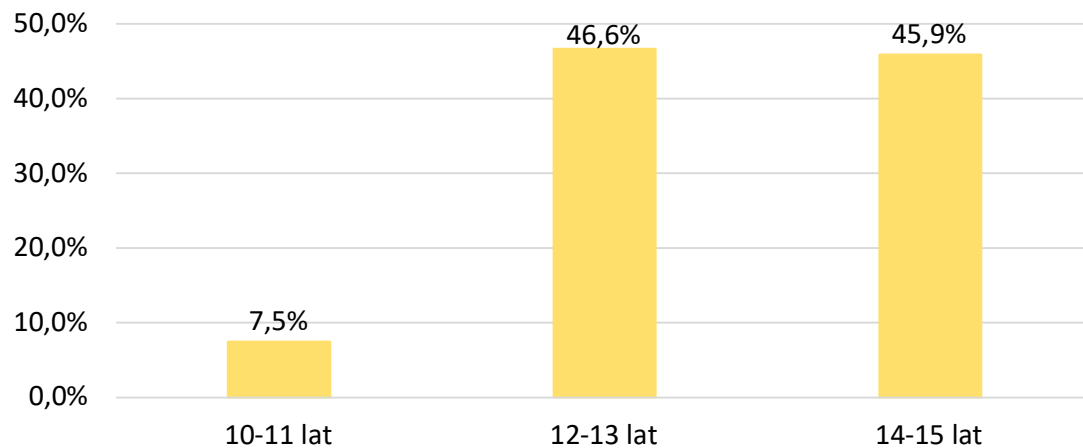

Podział ankietowanych ze względu na wiek przedstawiał się w sposób następujący. Blisko połowa uczniów biorących udział w badaniu, zadeklarowała wiek mieszczący się w przedziale 12-13 lat (46,6%). Niewiele mniej, bo 45,9% respondentów wskazało na wiek 14-15 lat. Pozostałe 7,5% badanych wskazało na wiek 10-11 lat.

¹² N oznacza wielkość próby badawczej, tzn. liczbę respondentów odpowiadających na pytanie.

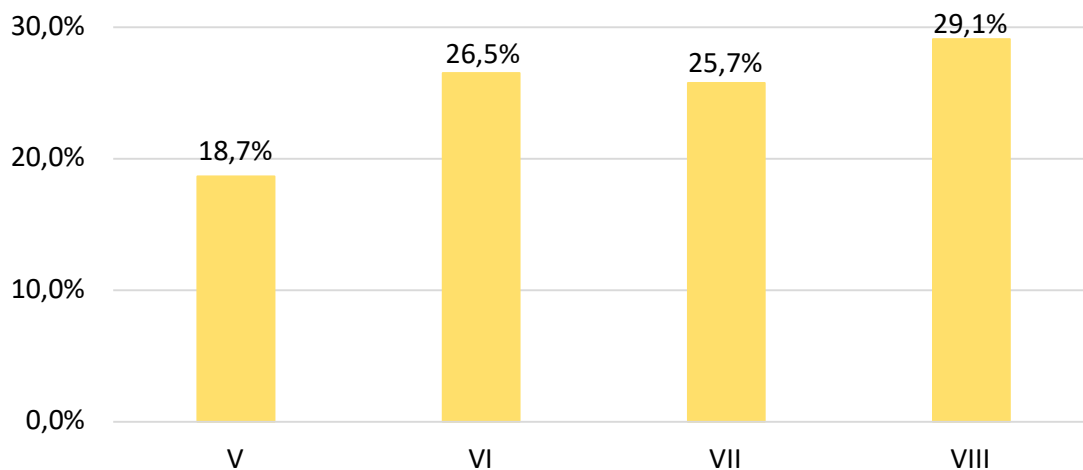

Wykres 4. Wiek: N=268

Poniższy wykres prezentuje strukturę badanej próby w podziale na przynależność do danej klasy. Najwięcej ankietowanych uczniów uczęszczało w momencie badania do klasy VIII szkoły podstawowej (29,1%), nieco mniej wskazało na klasę VI (26,5%), 25,7% – klasę VII, a uczniowie z klasy V stanowili 18,7% badanej próby.

Wykres 5. Klasa: N=268

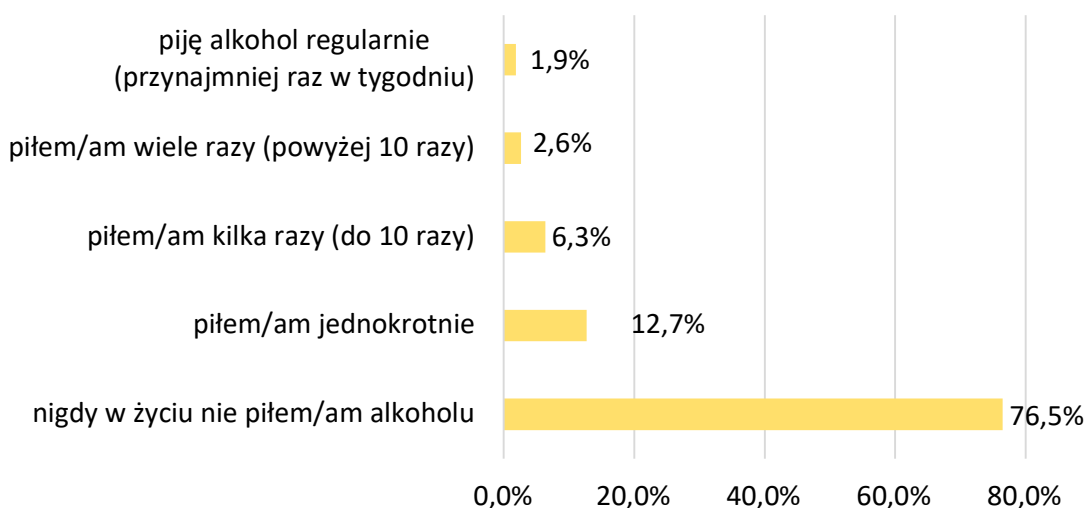

PROBLEM ALKOHOLOWY

Pierwsze z analizowanych pytań dotyczy problemu spożywania alkoholu przez uczniów z gminy Środa Śląska. Zebrany materiał badawczy wskazuje, że kontakt z alkoholem miał blisko co czwarty badany uczeń (23,5%), w tym 12,7% spożyło go jednokrotnie, 6,3% piło alkohol kilka razy (do 10 razy), 2,6% – wiele razy (powyżej 10 razy), natomiast 1,9% respondentów zadeklarowało regularne sięganie po napoje alkoholowe (przynajmniej raz w tygodniu).

Wykres 6. Ile razy w życiu zdarzyło Ci się pić alkohol? N=268

Następne pytanie zostało skierowane do uczniów, którzy w poprzednim pytaniu zadeklarowali sięgnięcie kiedykolwiek po alkohol i miało na celu oszacowanie częstotliwości spożywania go w ciągu ostatnich 30 dni poprzedzających badanie. Z poniższych informacji wynika, że 73,0% badanych nie spożywało alkoholu w ciągu ostatnich 30 dni (46 osób), natomiast 14,3% respondentów zadeklarowało, że piło alkohol 1-2 razy w ciągu ostatniego miesiąca (9 osób). 5 ankietowanych wskazało, że w omawianym okresie sięgnęło po alkohol 3-4 razy (7,9%), a 3 badanych – więcej niż 7 razy (4,8%).

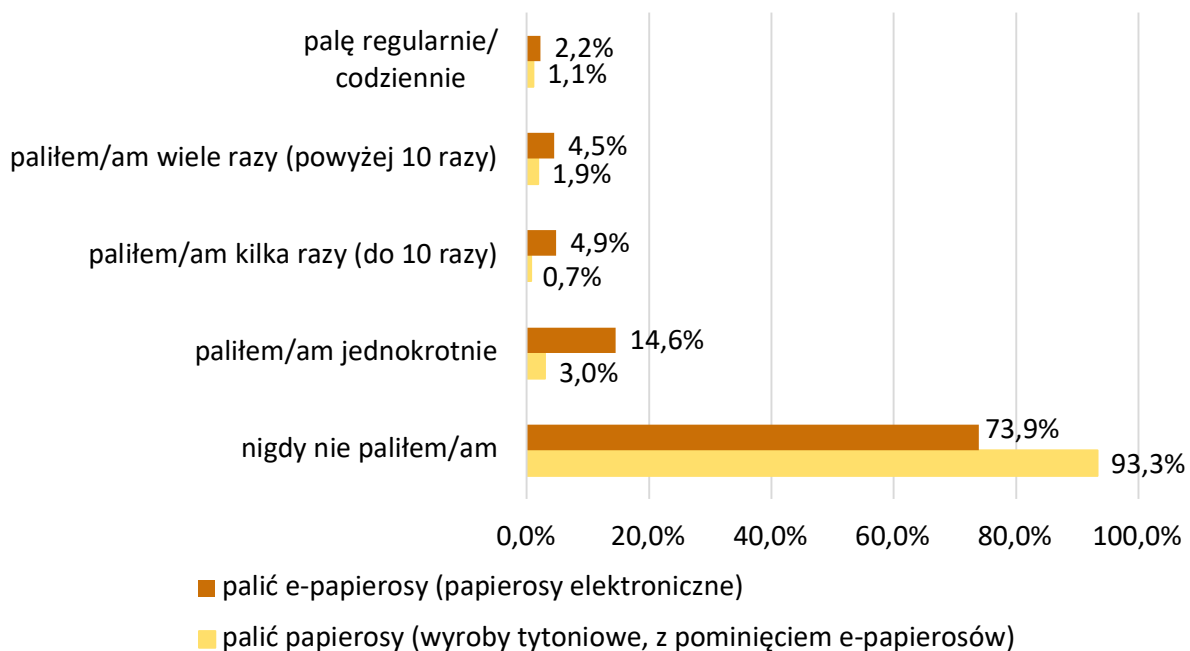
Tabela 2. Ile razy piłeś/aś alkohol w ciągu ostatnich 30 dni? N=63

Odpowiedź	%	Liczba odp.
nie piłem/am alkoholu w ciągu ostatnich 30 dni	73,0%	46
1 – 2 razy	14,3%	9
3 – 4 razy	7,9%	5
5 – 7 razy	0,0%	0
więcej niż 7 razy	4,8%	3

PROBLEM NIKOTYNOWY

W dalszej kolejności badaniu poddana została częstotliwość sięgania przez uczniów po papierosy tradycyjne (wyroby tytoniowe, z pominięciem e-papierosów) oraz e-papierosy. Z deklaracji młodych respondentów wynika, że kontakt z tradycyjnymi wyrobami tytoniowymi miało łącznie 6,7% ankietowanych, wśród których 3,0% paliło je jednokrotnie, 0,7% – kilka razy (do 10 razy), 1,9% – wiele razy (powyżej 10), a 1,1% pali je regularnie/codziennie. Kontakt z e-papierosami miało 26,2% ankietowanych, wśród których 14,6% sięgnęło po nie jednokrotnie, 4,9% – kilka razy (do 10 razy), 4,5% – wiele razy (powyżej 10 razy), a 2,2% pali je regularnie/codziennie.

Wykres 7. Ile razy w życiu zdarzyło Ci się: N=268

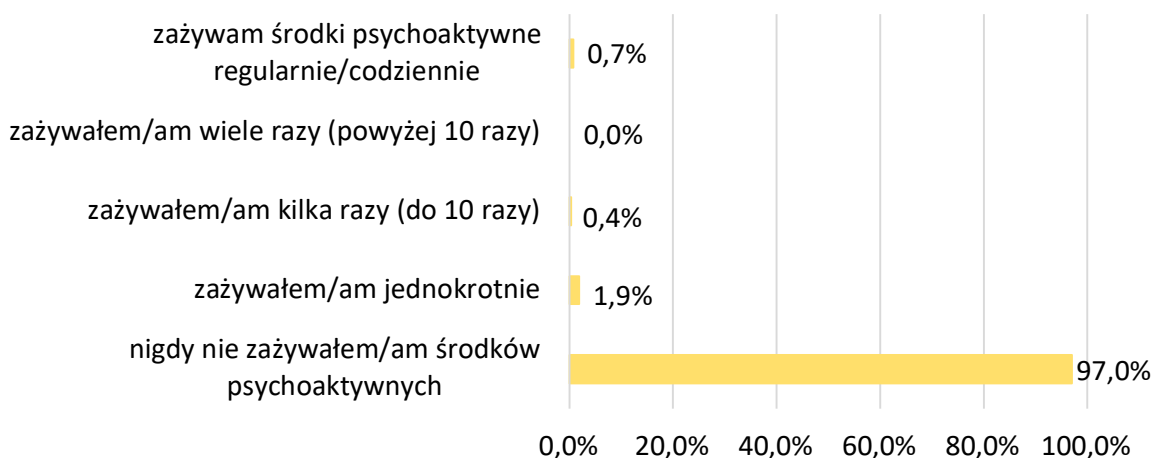

PROBLEM NARKOTYKOWY

Następny z analizowanych obszarów dotyczył zażywania środków psychoaktywnych. W celu dogłębnej analizy tego problemu, respondentom zadano pytanie o to, ile razy w życiu zdarzyło im się zażywać tego typu substancje. Z odpowiedzi uczniów wynika, że 3,0% z nich sięgnęło kiedykolwiek po substancje psychoaktywne, z czego 1,9% zrobiło to jednokrotnie, 0,7% zażywa je regularnie/codziennie, a 0,4% robiło to kilka razy (do 10 razy).

Wykres 8. Ile razy w życiu zdarzyło Ci się zażywać środki psychoaktywne (narkotyki, dopalacze, leki w celu odurzenia)? N=268

Poniższa tabela przedstawia częstotliwość zażywania substancji psychoaktywnych przez uczniów, w ciągu ostatnich 30 dni poprzedzających badanie. Można zauważyć, że w tym okresie sięgnęły po nie 4 osoby, w tym 2 ankietowanych zażywało tego typu substancje więcej niż 7 razy (25,0%), z kolei po 1 badanym wskazało na częstotliwość 1-2 razy lub 5-7 razy (po 12,5%).

Tabela 3. Jak często zażywałeś/aś narkotyki/dopalacze w ciągu ostatnich 30 dni? N=8

Odpowiedź	%	Liczba odp.
nie zażywałem/am narkotyków/dopalaczy/leków w celu odurzenia w ciągu ostatnich 30 dni	50,0%	4
1 – 2 razy	12,5%	1
3 – 4 razy	0,0%	0
5 – 7 razy	12,5%	1
więcej niż 7 razy	25,0%	2

Poniższa tabela przedstawia rozkład odpowiedzi respondentów na pytanie dotyczące rodzaju zażywanych substancji. Jak wynika z danych najwięcej, bo 6 ankietowanych zadeklarowało sięganie po inne niż wymienione substancje psychoaktywne, wśród których podano m.in. *fentanyl* (85,7%). W dalszej kolejności, 4 osoby wskazały na marihuanę (57,1%), 3 badanych – mefedron (42,9%), po 2 uczniów zaznaczyło amfetaminę oraz leki w celu odurzenia (po 28,6%), a 1 respondent wskazał amfetaminę (14,3%). 1 uczeń nie udzielił odpowiedzi na to pytanie.

Tabela 4. Jakie były to substancje? N=7

Odpowiedź	%	Liczba odp.
inne	85,7%	6
marihuana	57,1%	4
mefedron	42,9%	3
dopalacze	28,6%	2
leki w celu odurzenia	28,6%	2
amfetamina	14,3%	1

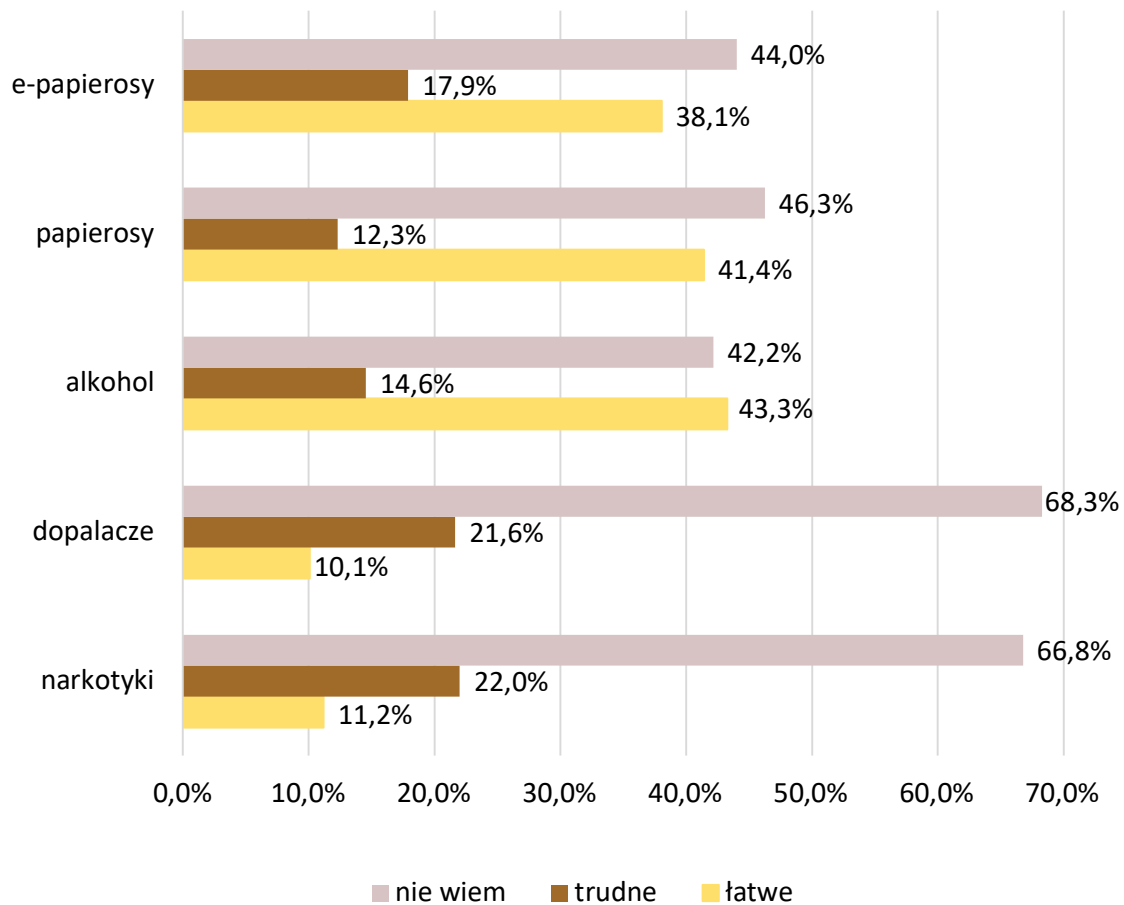
**Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%*

W następnej części badania uczniowie zostali poproszeni o ocenę dostępności narkotyków, dopalaczy, alkoholu, papierosów i e-papierosów w swojej miejscowości. Jak wynika z udzielonych odpowiedzi, większość ankietowanych nie posiada wiedzy w tym zakresie. Największą dostępnością charakteryzują się natomiast alkohol, papierosy tradycyjne i e-papierosy. Zebrany materiał badawczy wykazał, że:

- narkotyki są łatwe do zdobycia dla 11,2% ankietowanych, a trudne dla 22,0% badanych,
- dopalacze są łatwe do zdobycia dla 10,1% badanych, a trudne dla 21,6%,
- alkohol jest łatwy do zdobycia dla 43,3% badanych, a trudny dla 14,6%,
- papierosy są łatwe do zdobycia dla 41,4% respondentów, a trudne dla 12,3%,
- e-papierosy są łatwe do zdobycia dla 38,1% młodych mieszkańców, a trudne dla 17,9%.

Wykres 9. Gdybyś chciał/a zdobyć narkotyki, dopalacze, alkohol, papierosy oraz e-papierosy w swojej miejscowości byłoby to: N=268

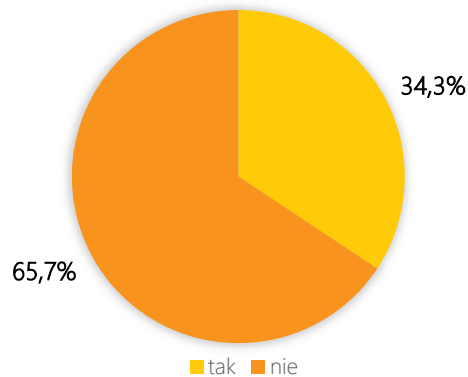

PROBLEM PRZEMOCY

W kolejnej części raportu z badania ankietowego oszacowana została skala problemu przemocy wśród uczniów zamieszkujących gminę Środa Śląska. Analizie poddane zostały kwestie związane zarówno z przemocą domową, jak i rówieśniczą oraz przemocą w Internecie, czyli cyberprzemocą. Odpowiedzi respondentów na pierwsze pytanie wskazują, że 34,3% młodych mieszkańców Gminy doświadczyło przemocy w ciągu ostatnich 12 miesięcy.

Wykres 10. Czy w przeciągu ostatnich 12 miesięcy zdarzyło Ci się doświadczyć przemocy?
N=268

Podczas badania diagnozującego problem przemocy określono również, jakie osoby stosowały przemoc wobec uczniów dotkniętych tym problemem. Z deklaracji młodych respondentów wynika, że najczęściej doświadczali oni przemocy ze strony uczniów ze swojej szkoły – przyznało to 61 osób (71,8%), z kolei 26 respondentów wskazało na kolegów/koleżanki spoza szkoły (30,6%). 24 badanych doznało przemocy ze strony rodzeństwa (28,2%), natomiast 19 respondentów wskazało na inne osoby, wśród których wymieniono m.in.: *obce osoby, pracownika szkoły, księdza i policję* (22,4%). Dodatkowo 11 uczniów przyznaje, że doświadczyło przemocy ze strony rodziców (12,9%). 7 osób nie udzieliło odpowiedzi na to pytanie.

Tabela 5. Kto stosował wobec Ciebie przemoc? N=85

Odpowiedź	%	Liczba odp.
uczniowie z mojej szkoły	71,8%	61
koledzy/koleżanki spoza szkoły	30,6%	26
rodzeństwo	28,2%	24
inne osoby	22,4%	19
rodzice	12,9%	11

**Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%*

Poniższa tabela przedstawia odpowiedzi uczniów na pytanie o rodzaje doznawanej przemocy. Można zauważyć, że:

- ▶ przemocy psychicznej doświadczyło 55 badanych (68,8%),
- ▶ przemocy fizycznej doznało 36 uczniów (45,0%),
- ▶ przemocy seksualnej doświadczyło 19 respondentów (23,8%).
- ▶ zaniedbania doznało 9 ankietowanych (11,3%).

12 uczniów nie udzieliło odpowiedzi na to pytanie.

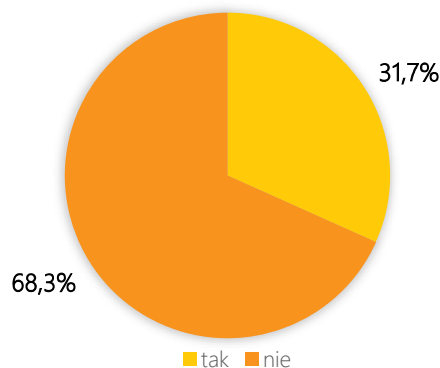
Tabela 6. Jakiego rodzaju przemocy doznałeś/aś? N=80

Odpowiedź	%	Liczba odp.
ktoś mnie przezywał, groził mi, upokarzał, straszył, wyśmiewał itp.	68,8%	55
ktoś mnie bił, kopał, szarpał, dusił, popychał, spoliczkował itp.	45,0%	36
ktoś mnie dotykał w miejsca, w które sobie tego nie życzyłem/am, ktoś mówił o moim ciele w sposób, który mnie zawstydział itp.	23,8%	19
nie miałem/am zapewnionej opieki, kiedy byłem/am chory/a, wsparcia i pomocy od rodziców/opiekunów, kiedy miałem/am problemy, dostawałem/am zbyt mało jedzenia, dlatego przez dłuższy czas byłem/am głodny/a itp.	11,3%	9

*Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

W następnej kolejności uczniowie zostali zapytani również o to, czy im samym zdarzyło się w ciągu ostatnich 12 miesięcy zastosować przemoc wobec innych osób. Do takiego zachowania przyznało się 31,7% ankietowanych.

Wykres 11. Czy w ciągu ostatnich 12 miesięcy doszło do sytuacji, w której zastosowałeś/aś przemoc wobec drugiej osoby? N=268

Badanych uczniów zapytano także o to, jakiego rodzaju przemoc stosowali. Najczęściej deklarowano stosowanie przemocy psychicznej (50 osób, tj. 66,7%), przemoc fizyczną stosowało 41 badanych (54,7%), natomiast 9 respondentów wskazało na przemoc seksualną (12,0%). 10 osób nie udzieliło odpowiedzi na to pytanie.

Tabela 7. Jakiego rodzaju przemoc stosowałeś/łaś? N=75

Odpowiedź	%	Liczba odp.
przezywałem/am kogoś, groziłem/am komuś, upokarzałem/am kogoś, straszyłem/am, wyśmiewałem/am itp.	66,7%	50
biłem/am kogoś, kopałem/am, szarpałem/am dusiłem/am, popychałem/am, spoliczkowałem/am itp.	54,7%	41
dotykałem/am kogoś w miejsca, w które ta osoba tego sobie nie życzyła, mówiłem/am o czymś ciele w sposób który go zawstydział itp.	12,0%	9

*Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

W dalszej kolejności analizie poddane zostały odpowiedzi uczniów na pytanie o to, wobec kogo zdarzyło im się stosować przemoc. Największa część ankietowanych przyznała się do przemocy skierowanej wobec uczniów z ich szkoły – wskazało na to 43 ankietowanych (53,1%). 37 respondentów wskazało na rodzeństwo (45,7%), 26 badanych przyznało, iż przemoc stosowało wobec kolegów/koleżanek spoza szkoły (32,1%), natomiast 14 osób wybrało odpowiedź „inne osoby” (17,3%). 4 osoby nie udzieliły odpowiedzi na to pytanie.

Tabela 8. Wobec kogo zdarzyło Ci się stosować przemoc? N=81

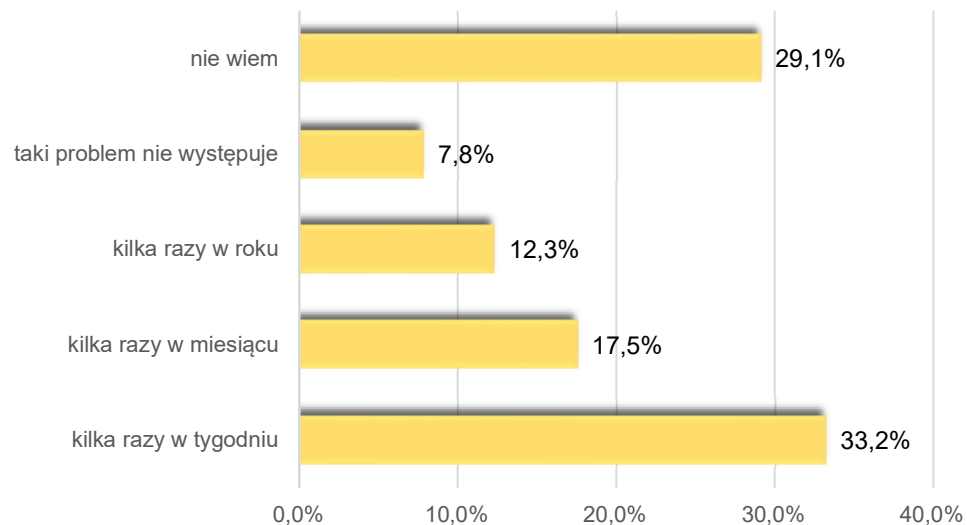
Odpowiedź	%	Liczba odp.
uczniów z mojej szkoły	53,1%	43
rodzeństwa	45,7%	37
kolegów/koleżanek spoza szkoły	32,1%	26
innych osób	17,3%	14

*Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

W kolejnym pytaniu poproszono uczniów o określenie, czy w ich szkole dochodzi do sytuacji przemocowych między uczniami oraz o określenie częstotliwości występowania tego problemu. 33,2% badanych twierdzi, że przemoc w szkole ma miejsce kilka razy w tygodniu, 29,1% respondentów nie potrafiło jednoznacznie odnieść się do badanej kwestii, zaś 17,5% ankietowanych przyznaje do występowania tego zjawiska kilka razy w miesiącu, a 12,3% badanych – kilka razy w roku. Dodatkowo zdaniem 7,8% osób takie zjawisko nie występuje w ich szkole.

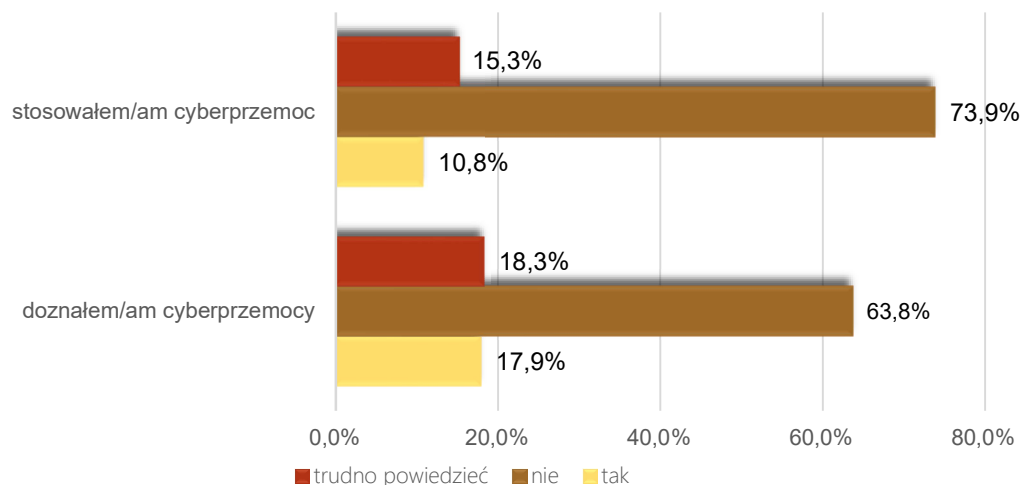

Wykres 12. Jak często obserwujesz w swojej szkole problem przemocy między uczniami?
N=268

Ostatnie pytanie w zakresie problemu przemocy dotyczyło skali doznawania oraz stosowania cyberprzemocy w stosunku do innych użytkowników Internetu. 17,9% uczniów stwierdziło, że doświadczyło cyberprzemocy, natomiast 18,3% osób nie potrafiło jednoznacznie odpowiedzieć na to pytanie. Z udzielonych odpowiedzi wynika, że 10,8% respondentów przyznało się do stosowania przemocy w Internecie, jednocześnie 15,3% osób wskazało odpowiedź „trudno powiedzieć”.

Wykres 13. Czy w przeciągu ostatnich 12 miesięcy doznawałeś/aś oraz stosowałeś/aś cyberprzemoc (np. wyzywanie, podszywanie się, ośmieszanie/poniżanie, grożenie/straszenie, szantażowanie, wyłudzenie pieniędzy, rozsyłanie ośmieszających zdjęć/filmów)?
N=268

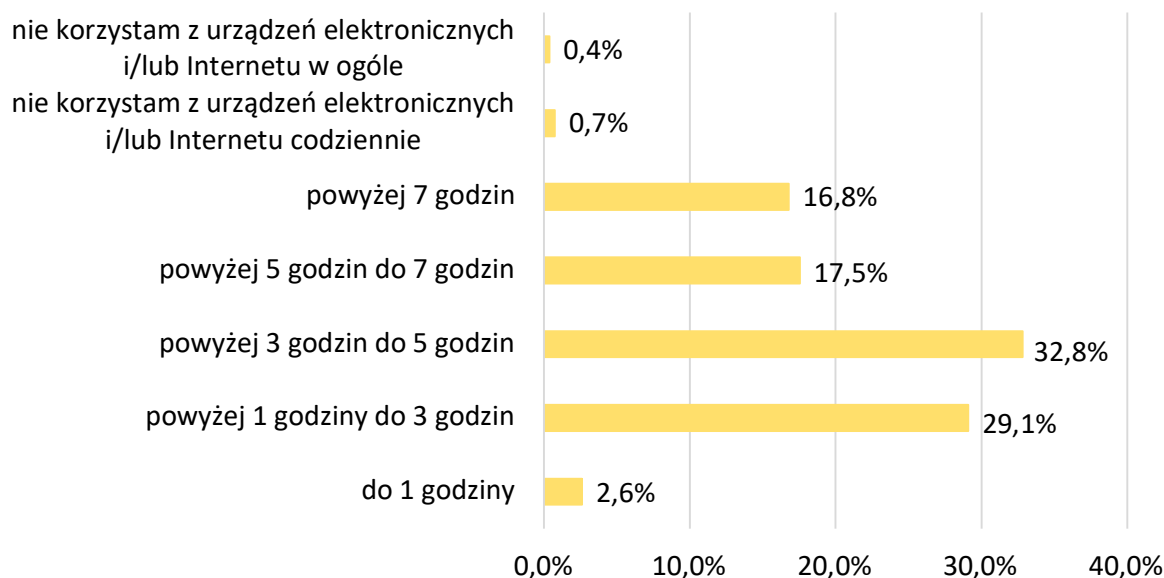

KORZYSTANIE Z URZĄDZEŃ ELEKTRONICZNYCH I INTERNETU

Kolejny obszar tematyczny badania miał na celu zweryfikowanie kwestii korzystania z urządzeń elektronicznych i/lub Internetu przez uczniów z gminy Środa Śląska. Pierwsze pytanie dotyczyło czasu, jaki badani poświęcają na korzystanie z tego typu urządzeń w ciągu dnia. Badanie wykazało, że blisko jedna trzecia młodych mieszkańców przeznacza na tę czynność powyżej 3 do 5 godzin dziennie (32,8%), zaś 29,1% – powyżej 1 do 3 godzin. 17,5% respondentów korzysta z urządzeń elektronicznych i/lub Internetu powyżej 5 do 7 godzin dziennie, 16,8% badanych – powyżej 7 godzin, a 2,6% – do godziny. Dodatkowo 0,7% badanych podało, że nie korzysta z urządzeń elektronicznych i/lub Internetu codziennie, z kolei odsetek 0,3% ankietowanych zadeklarował, że nie robi tego w ogóle.

Wykres 14. Ile czasu w ciągu dnia poświęcasz na korzystanie z urządzeń elektronicznych i/lub Internetu? N=268

W ostatnim pytaniu bloku tematycznego dotyczącego korzystania z urządzeń elektronicznych, uczniowie zostali poproszeni o odpowiedź na pytanie, czy zdarzyło im się kłamać, aby ukryć prawdziwą ilość czasu spędzanego na korzystaniu z urządzeń elektronicznych. Tego typu zachowanie zadeklarowały łącznie 123 osoby (46,1%), w tym 30 badanych zdarzyło się to jednokrotnie (11,2%), 64 uczniom – czasami (24,0%), 14 ankietowanym – często (5,2%), a 15 osób zadeklarowało, że kłamię w tej kwestii bardzo często (5,6%).

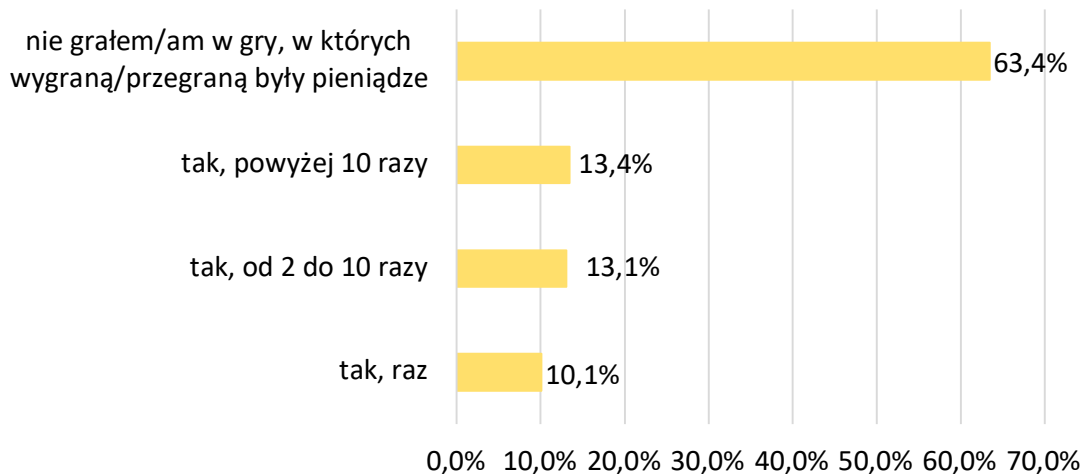
Tabela 9. Czy zdarzyło Ci się kłamać, aby ukryć prawdziwą ilość czasu spędzanego na korzystaniu z urządzeń elektronicznych i/lub Internetu np. przed rodzicami? N=267

Odpowiedź	%	Liczba odp.
tak, bardzo często	5,6%	15
tak, często	5,2%	14
tak, czasami	24,0%	64
tak, jednokrotnie	11,2%	30
nie	53,9%	144

UCZESTNICTWO W GRACH HAZARDOWYCH

W celu określenia skali i zasięgu problemu grania w gry na pieniądze przez uczniów, respondentom zadano pytanie o to, czy zdarzyło im się grać w gry, w których wygraną lub przegraną były pieniądze w ciągu ostatnich 12 miesięcy poprzedzających badanie. Zebrany materiał badawczy wykazał, że w omawianym okresie podejmowało się tego 36,6% badanych. Wśród tych osób 13,4% grało w nie powyżej 10 razy, 13,1% – od 2 do 10 razy, natomiast 10,1% zrobiło to jeden raz.

Wykres 15. Czy w ciągu ostatnich 12 miesięcy grałeś/aś w gry, w których można było wygrać/przegrać pieniądze (np. zdraпки, lotto, gra na automatach, zakłady bukmacherskie itp.)? N=268

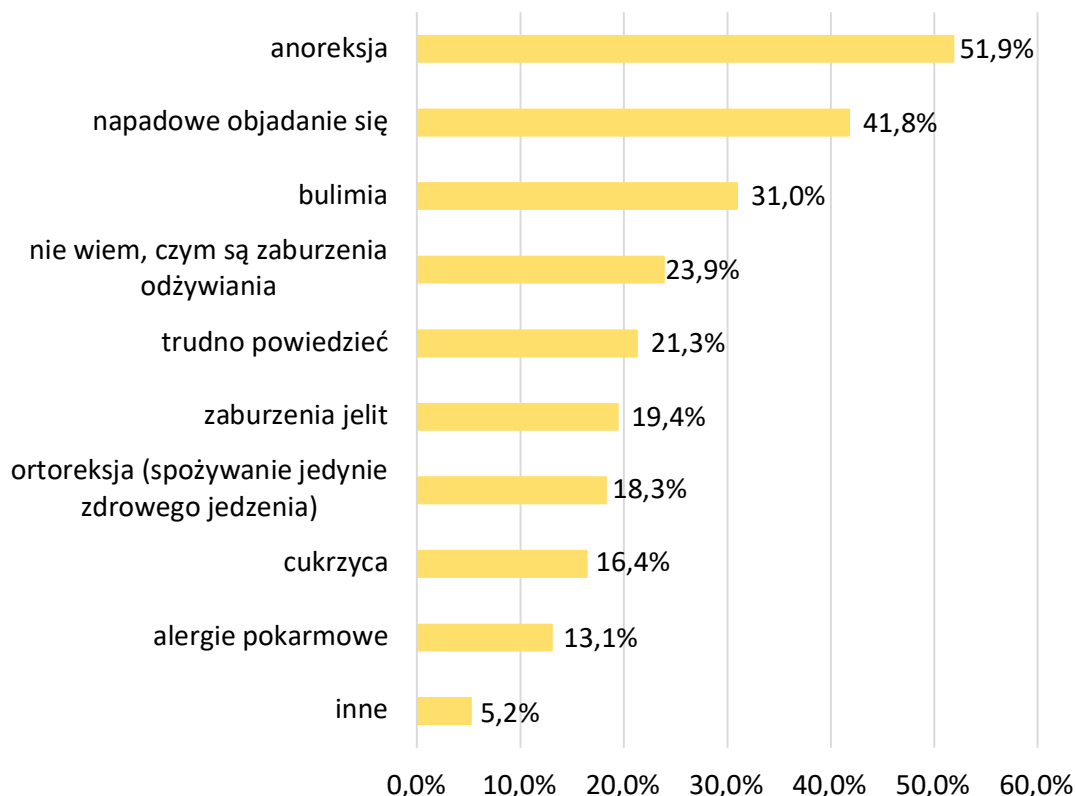

ZABURZENIA ODŻYWIANIA

Ostatnia część badania przeprowadzonego wśród uczniów z gminy Środa Śląska dotyczyła zaburzeń odżywiania, z którymi zmagają się coraz więcej młodych osób. Uczniowie mieli wskazać, które odpowiedzi z kafeterii zaliczamy według nich do zaburzeń odżywiania. Największy odsetek wskazał na anoreksję (51,9%), 41,8% uczniów wyróżniło napadowe objadanie się, a 31,0% – bulimię. Ponadto 18,3% respondentów uważa, że do zaburzeń odżywiania zalicza się ortoreksję (spożywanie jedynie zdrowego jedzenia). Część uczniów biorących udział w badaniu błędnie wskazała na zaburzenia jelit (19,4%), cukrzycę (16,4%), a także alergie pokarmowe (13,1%). 5,2% ankietowanych wskazało na inne, wśród których wymieniono *głodówki, anemię i niedobory witamin*. Dodatkowo 23,9% ankietowanych nie wie, czym są zaburzenia odżywiania, a 21,3% miało trudność z odpowiedzią na to pytanie.

Wykres 16. Które z poniższych odpowiedzi Twoim zdaniem można zaliczyć do zaburzeń odżywiania? N=268

*Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

ANALIZA WYNIKÓW BADANIA PRZEPROWADZONEGO WŚRÓD DOROSŁYCH MIESZKAŃCÓW

W niniejszym rozdziale przedstawiony został problem uzależnienia od alkoholu, papierosów, e-papierosów i narkotyków wśród dorosłych mieszkańców gminy Środa Śląska, a także skala zjawiska przemocy, korzystania z urządzeń elektronicznych, grania w gry na pieniądze oraz innych uzależnień natury behawioralnej.

STRUKTURA BADANEJ PRÓBY

W badaniu diagnozującym problemy społeczne występujące na terenie gminy Środa Śląska udział wzięło łącznie 252 pełnoletnich mieszkańców. Poniżej przedstawiona została struktura badanej próby, ze względu na płeć. Zdecydowaną większość stanowiły kobiety, które uzupełniły łącznie 86,5% kwestionariuszy (218 osób), natomiast mężczyźni pozostałe 13,5% (34 osoby).

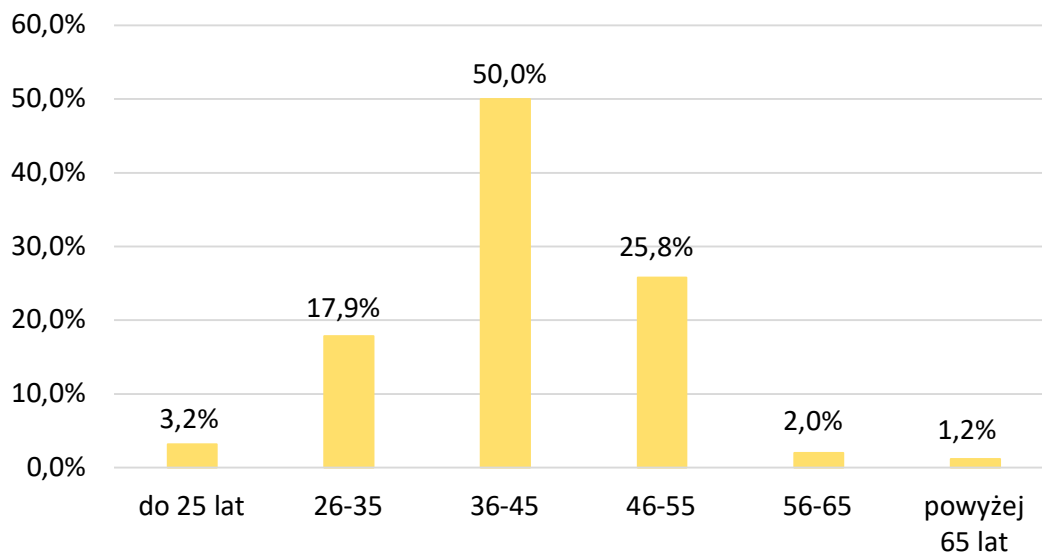
Rysunek 4. Płeć: N=252

Analiza struktury badanej grupy wskazuje na zróżnicowanie respondentów pod względem wieku. Najliczniejszą grupę, bo połowę wszystkich ankietowanych stanowiły osoby w wieku 36-45 lat (50,0%), z kolei średnio co czwarty wskazał na przedział 46-55 lat (25,8%). W badaniu wzięli udział również respondenci w wieku 26-35 lat (17,9%) oraz w wieku do 25 lat (3,2%). Osoby w wieku do 56-65 lat stanowiły 2,0% badanej próby, zaś najniższy odsetek ankietowanych to mieszkańcy powyżej 65 roku życia (1,2%).

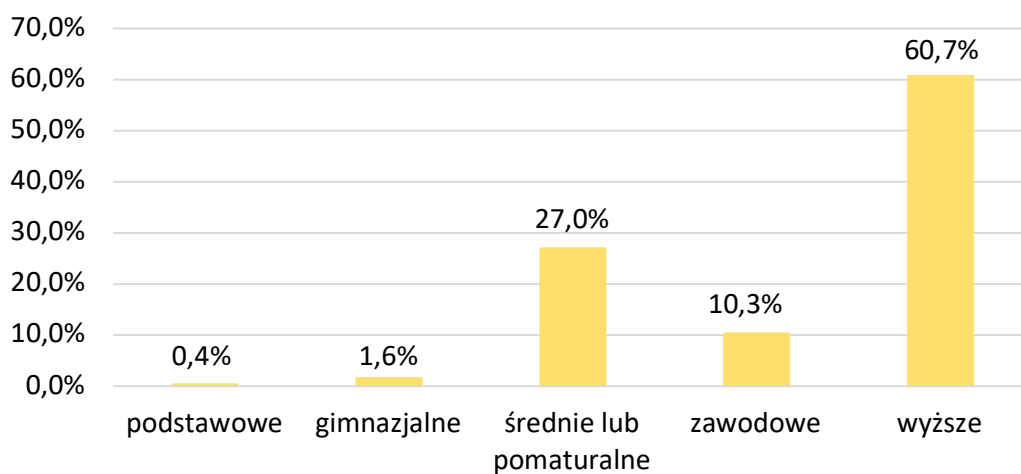

Wykres 17. Wiek: N=252

Respondenci zostali zapytani również o poziom ich wykształcenia. Jak wynika z deklaracji, najwięcej, bo 60,7% posiada wykształcenie wyższe, z kolei 27,0% legitymuje się wykształceniem średnim lub pomaturalnym. 10,3% badanych wskazało na wykształcenie zawodowe, 1,6% – gimnazjalne, a 0,4% mieszkańców zakończył edukację na poziomie podstawowym.

Wykres 18. Wykształcenie: N=252

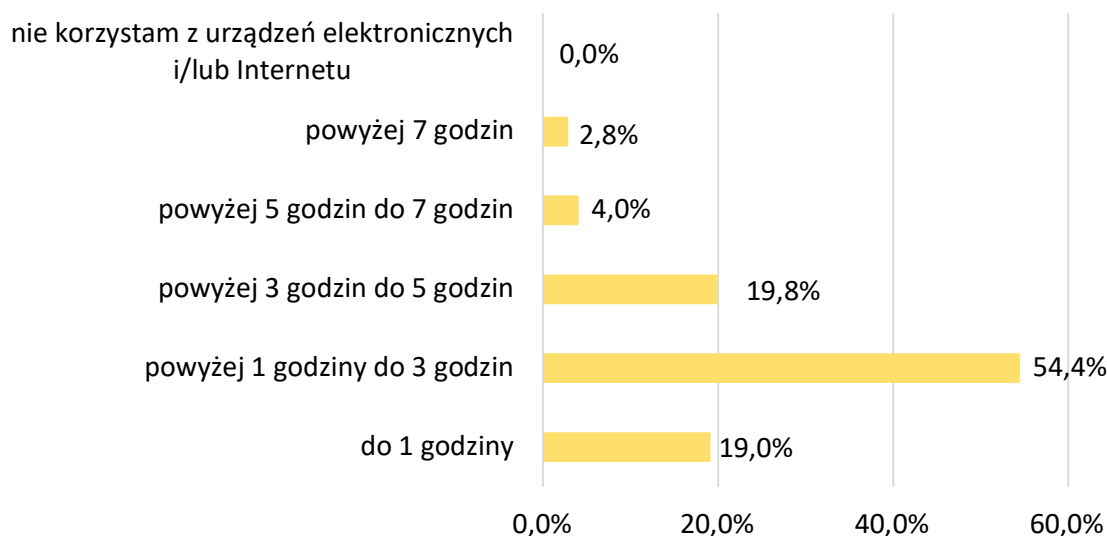

KORZYSTANIE Z URZĄDZEŃ ELEKTRONICZNYCH

W kolejnym bloku tematycznym ankietowani zostali poproszeni o wskazanie, ile czasu dziennie poświęcają na korzystanie z urządzeń elektronicznych i/lub Internetu. Z ich odpowiedzi wynika, że ponad połowa badanych spędza w ten sposób od 1 do 3 godzin dziennie (54,4%), niemal co piąty ankietowany wskazał na odpowiedź „powyżej 3 godzin do 5 godzin” (19,8%), a niewiele mniej, bo 19,0% mieszkańców – „do 1 godziny”. Dodatkowo 4,0% respondentów robi to powyżej 5 do 7 godzin dziennie, a 2,8% powyżej 7 godzin.

Wykres 19. Ile godzin poświęca Pan/i na korzystaniu z urządzeń elektronicznych i/lub Internetu (np. komputer, tablet, telefon komórkowy, konsola do gier) w ciągu dnia, w którym ich Pan/i używa (nie wliczając w to godzin pracy)? N=252

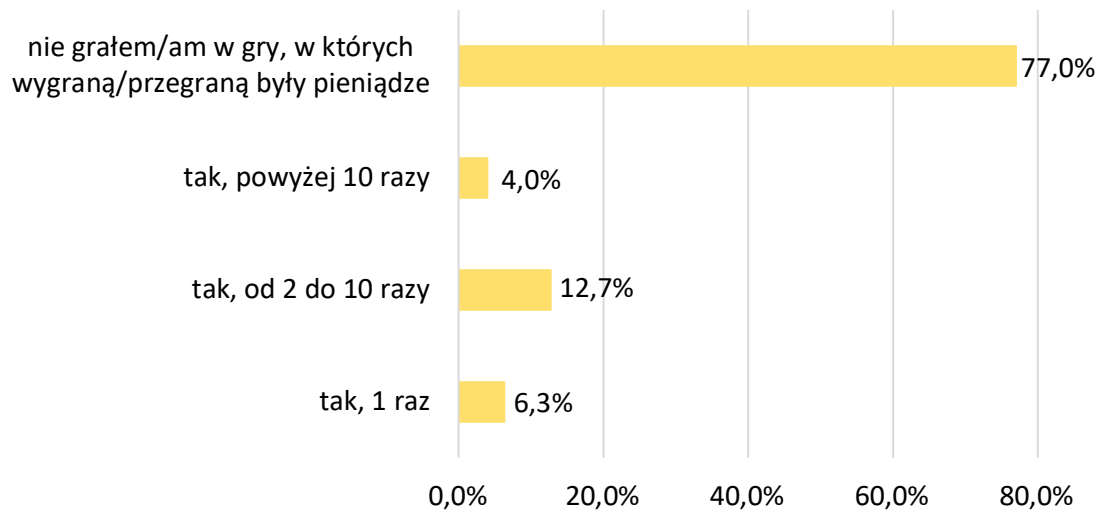

UCZESTNICTWO W GRACH HAZARDOWYCH

W dalszej części badania określona została skala podejmowania zachowań hazardowych przez pełnoletnich mieszkańców. Ankietowani udzielili odpowiedzi na pytanie, czy w okresie ostatnich 12 miesięcy poprzedzających badanie grali w gry, w których wygraną/przegraną były pieniądze. Jak wskazuje zebrany materiał badawczy, styczność z nimi miało 23,0% dorosłych respondentów, wśród których 12,7%, zadeklarowało, że grało w takie gry od 2 do 10 razy, 6,3% – 1 raz, natomiast 4,0% osób przyznało się do grania w tego typu gry więcej niż 10 razy.

Wykres 20. Czy w ciągu ostatnich 12 miesięcy grał/a Pan/i w gry, w których wygraną/przegraną były pieniądze (np. zdraпки, lotto, gra na automatach, zakłady bukmacherskie itp.)? N=252

INNE UZALEŻNIENIA BEHAWIORALNE

W dalszej części badania przeprowadzonego wśród dorosłych mieszkańców gminy Środa Śląska, respondenci udzielili również istotnych informacji na temat swoich decyzji zakupowych, wykonywania obowiązków zawodowych oraz zaburzeń odżywiania. Zakupoholizm, pracoholizm są przykładami uzależnień behawioralnych, które w okresie ostatnich lat zwiększyły swoją skalę, w szczególności wśród rozwiniętych i sprawnie funkcjonujących społeczeństw, dlatego pytania ujęte w kwestionariuszu ankiety skierowanej do respondentów dotyczyły również występowania tego problemu wśród lokalnej społeczności.

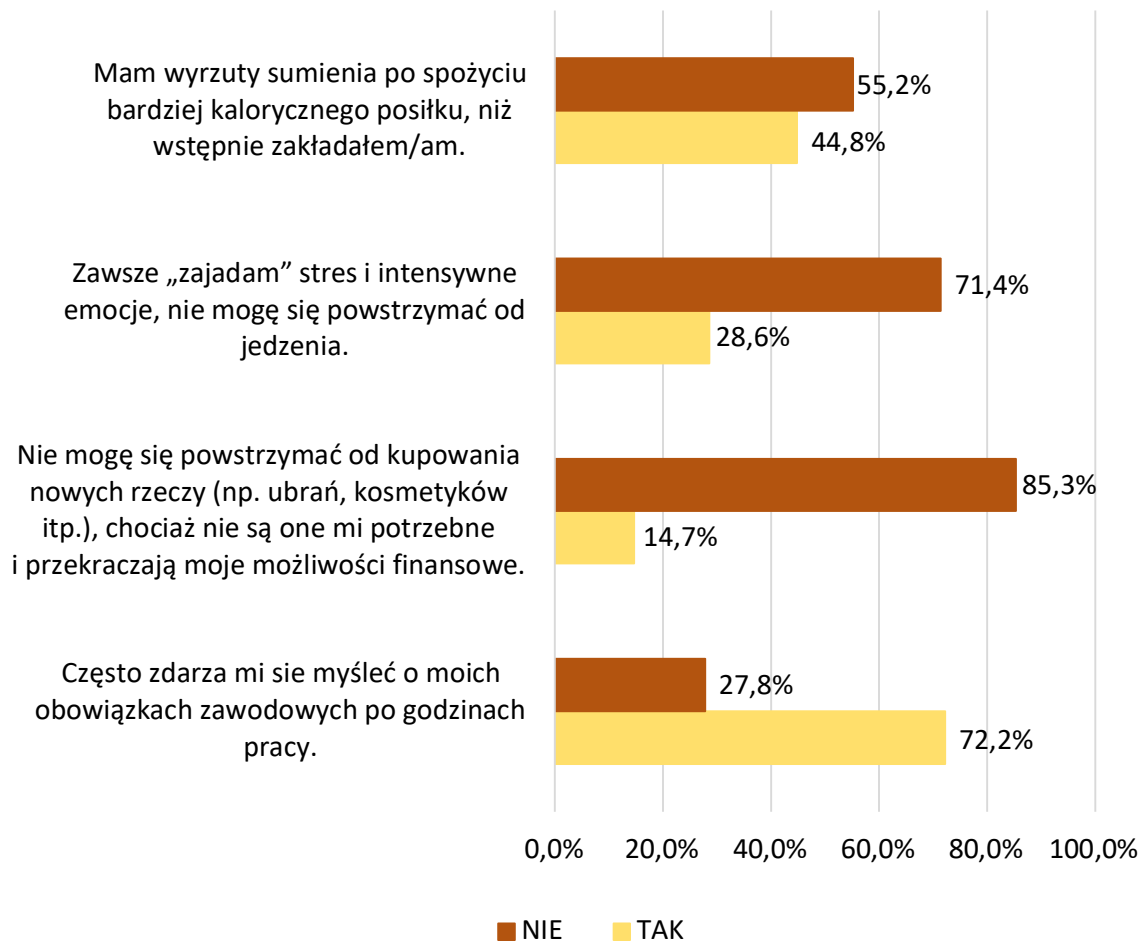
Jak wynika z analizy materiału badawczego, część ankietowanych przejawia zachowania mogące świadczyć o możliwości występowania wśród nich zaburzeń w zakresie odżywiania oraz w kwestii pracoholizmu. Doświadczenia respondentów w tych obszarach przedstawiają się następująco:

- 44,8% ankietowanych ma wyrzuty sumienia po spożyciu bardziej kalorycznego posiłku,
- 28,6% osób biorących udział w badaniu zawsze zajada stres i intensywne emocje,

- 14,7% mieszkańców przyznało, że zdarza im się kupować przedmioty, których nie potrzebują i na które nie posiadają odpowiednich środków finansowych,
- 72,2% badanych często myśli o obowiązkach zawodowych poza godzinami pracy.

Wykres 21. Proszę o ustosunkowanie się do poniższych stwierdzeń: N=252

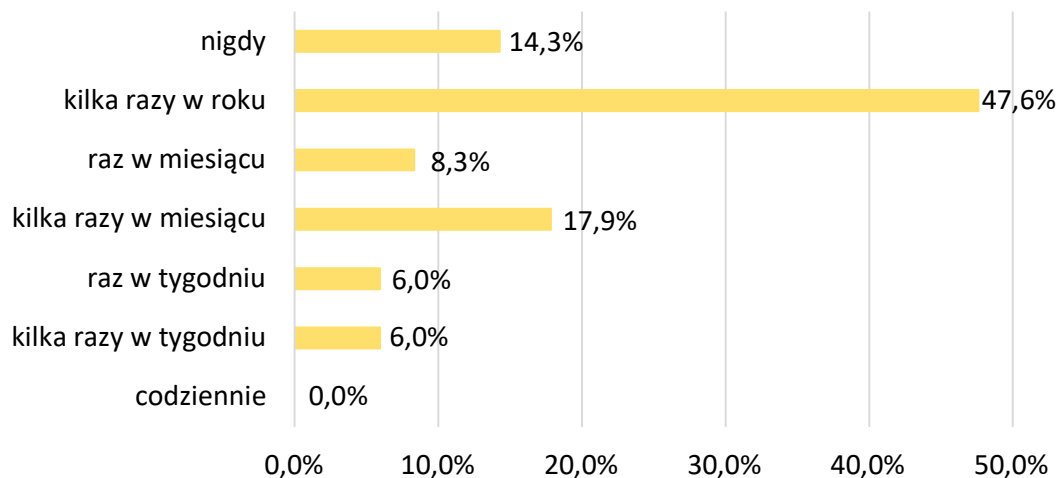

PROBLEM ALKOHOLOWY

Pierwsze pytanie dotyczące uzależnienia od alkoholu odnosiło się do częstotliwości jego spożywania. Całkowitą abstynencję zadeklarowało 14,3% ankietowanych, natomiast 47,6% sięga po alkohol okazjonalnie, czyli kilka razy w roku. 8,3% respondentów podało, że pije alkohol raz w miesiącu, z kolei 17,9% wskazało na picie kilka razy w miesiącu. Raz w tygodniu oraz kilka razy w tygodniu po alkohol sięga po 6,0% ankietowanych. Dodatkowo żaden z respondentów nie pije alkoholu codziennie.

Wykres 22. Jak często spożywa Pan/i alkohol? N=252

Kolejne pytanie dotyczyło sytuacji, w której respondenci stracili kontrolę nad ilością spożywanego alkoholu. Zdecydowana większość z nich podała, że w ciągu ostatnich 12 miesięcy nie zdarzyła im się taka sytuacja (190 osób, tj. 88,0%). Przeciwniej odpowiedzi udzieliło 12,1% ankietowanych, z czego 19 respondentów zadeklarowało, że miało to miejsce 1 raz (8,8%), według 5 badanych – 2-5 razy (2,3%), a po 1 osobie wskazało, że taka sytuacja miała miejsce 6-10 razy lub powyżej 10 razy (po 0,5%).

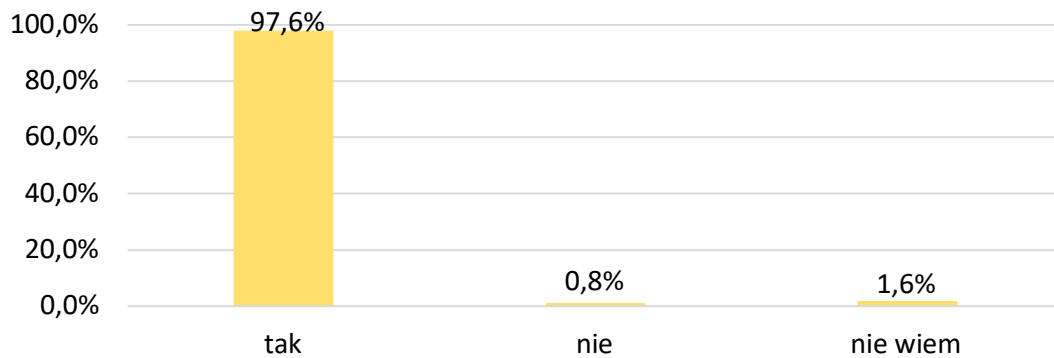
Tabela 10. Ile razy w ciągu ostatnich 12 miesięcy zdarzyło się Panu/i stracić kontrolę nad ilością spożywanego alkoholu (tzn. upić się)? N=216

Odpowiedź	%	Liczba odp.
1 raz	8,8%	19
2-5 razy	2,3%	5
6-10 razy	0,5%	1
powyżej 10 razy	0,5%	1
ani razu	88,0%	190

W ostatnim pytaniu dotyczącym tego obszaru, ankietowani zostali poproszeni o wyrażenie swojego zdania w zakresie wpływu spożywania alkoholu przez kobiety w ciąży na rozwój dziecka. Jak wynika z udzielonych odpowiedzi, zdecydowana większość dorosłych mieszkańców Gminy jest świadoma szkodliwości spożywania napojów alkoholowych, co zadeklarowało 97,6% respondentów, z kolei przeciwnego zdania było 0,8% mieszkańców, a 1,6% nie potrafiło udzielić jednoznacznej odpowiedzi na to pytanie.

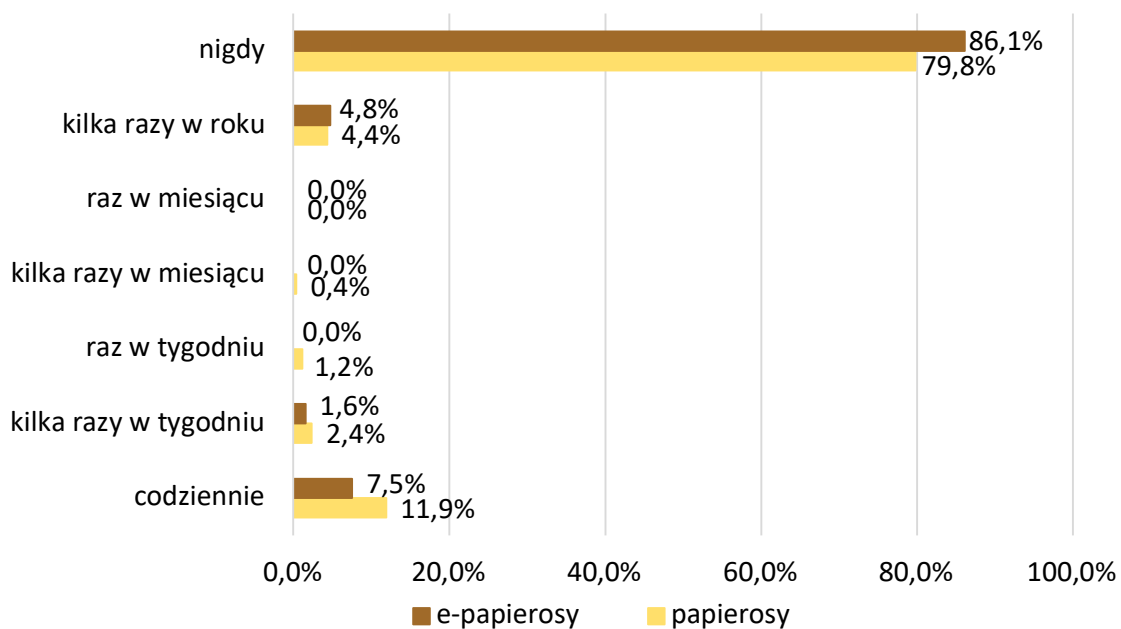
Wykres 23. Czy według Pana/i picie alkoholu w ciąży ma negatywny wpływ na rozwój dziecka? N=252

PROBLEM NIKOTYNOWY

Kolejny analizowany obszar miał na celu określenie skali sięgania po wyroby nikotynowe przez dorosłych mieszkańców gminy Środa Śląska. Odpowiedzi badanych były następujące: papierosy tradycyjne pali 19,9% ankietowanych, spośród których 11,9% pali codziennie, 4,4% sięga po papierosy kilka razy w roku, 2,4% – kilka razy w tygodniu, 1,2% – raz w tygodniu, a 0,4% – kilka razy w miesiącu. Po elektroniczne papierosy sięga łącznie 13,9% respondentów, przy czym 7,5% ankietowanych używa e-papierosów codziennie, 4,8% badanych robi to kilka razy w roku, a 1,6% wskazało na kilka razy w tygodniu.

Wykres 24. Jak często pali Pan/i papierosy i e-papierosy? N=128

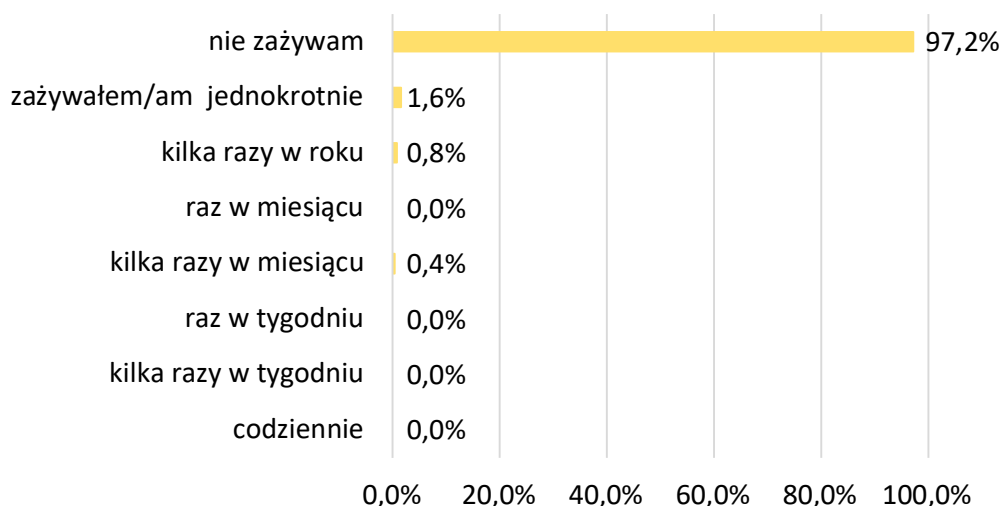

PROBLEM NARKOTYKOWY

Kolejna część badania miała na celu określenie stopnia rozpowszechnienia środków psychoaktywnych wśród dorosłych mieszkańców Gminy. Jak wynika z analizy materiału badawczego, inicjację narkotykową zadeklarowało 2,8% respondentów, wśród których 1,6% badanych zażywało je jednokrotnie, 0,8% ankietowanych sięgało po nie kilka razy w roku, zaś 0,4% mieszkańców – kilka razy w miesiącu.

Wykres 25. Jak często zażywa Pan/i środki psychoaktywne (narkotyki, dopalacze, leki w celu odurzenia) N=252

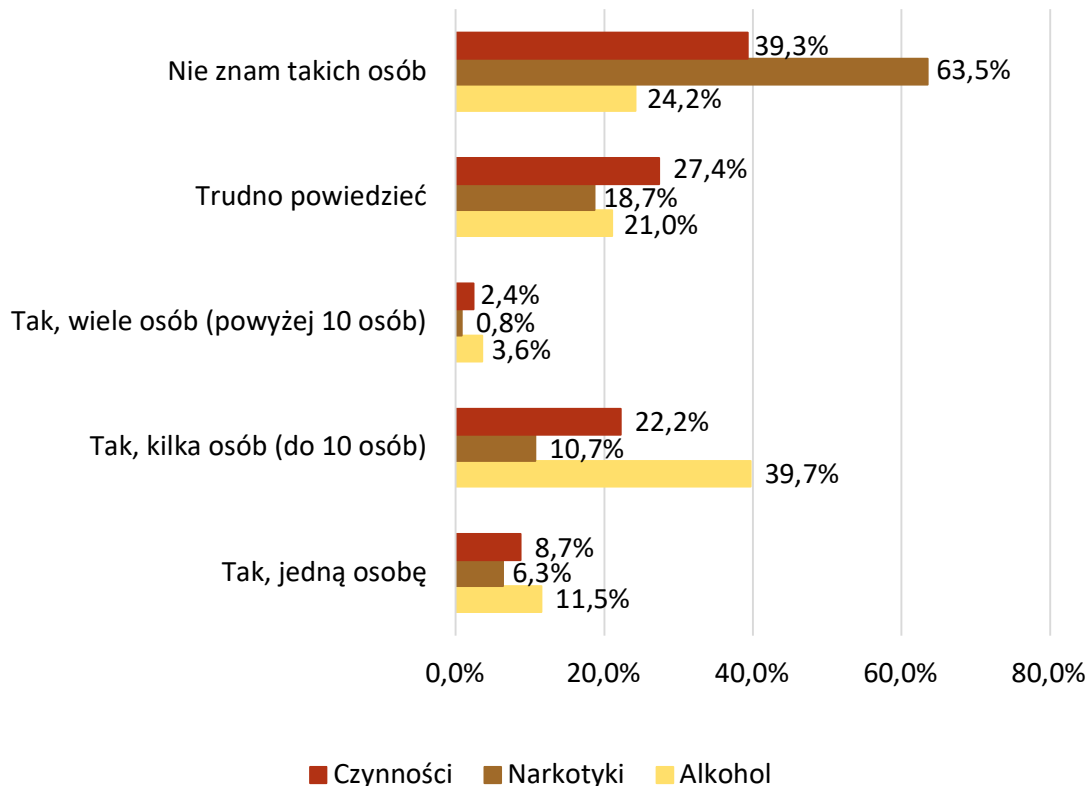
Kolejne pytanie dotyczyło tego, czy badani znają w swoim otoczeniu kogoś, kto nadużywa alkoholu, narkotyków lub w sposób zdecydowanie nadmierny podejmuje się pewnych czynności (np. zakupów, korzystania z Internetu lub urządzeń elektronicznych, uprawiania sportu, pracy, oglądania treści pornograficznych). Z przeprowadzonych badań wynika, że:

- 54,8% badanych zna osoby, które nadużywają alkoholu, w tym: 11,5% – jedną osobę, 39,7% – kilka osób (do 10), 3,6% – wiele osób (powyżej 10), natomiast 21,0% ankietowanych udzieliło odpowiedzi „trudno powiedzieć”;
- 17,8% badanych zna osoby, które nadużywają narkotyków, w tym: 6,3% – jedną osobę, 10,7% – kilka osób (do 10), 0,8% – wiele osób (powyżej 10), a 18,7% wskazało odpowiedź „trudno powiedzieć”;

- 33,3% badanych zna osoby dotknięte problemem uzależnień behawioralnych, w tym:
8,7% – jedną osobę, 22,2% – kilka osób (do 10), 2,4% – wiele osób (powyżej 10),
natomiast 27,4% ankietowanych udzieliło odpowiedzi „trudno powiedzieć”.

Wykres 26. Czy zna Pan/i kogoś w swoim otoczeniu, kto nadużywa alkoholu, narkotyków lub w sposób zdecydowanie nadmierny podejmuje się pewnych czynności (np. zakupy, korzystanie z Internetu i/lub urządzeń elektronicznych, uprawianie sportu, praca, oglądanie treści pornograficznych itp.)? N=252

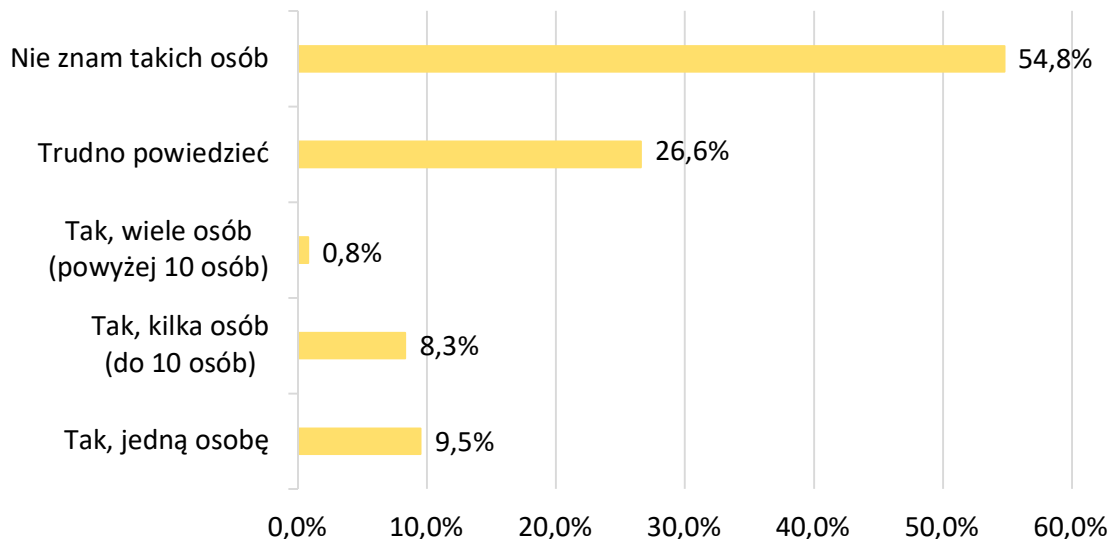

PROBLEM PRZEMOCY

W kolejnej części raportu oszacowana została skala występowania problemu przemocy wśród dorosłych mieszkańców gminy Środa Śląska. Respondenci zostali poproszeni o stwierdzenie, czy w swoim otoczeniu znają osoby, które doświadczają przemocy domowej. Jak wynika z udzielonych odpowiedzi, znajomość takich osób potwierdziło 18,6% ankietowanych, spośród których 9,5% stwierdziło, iż zna jedną taką osobę, 8,3% – kilka takich osób (do 10 osób), natomiast 0,8% badanych zna wiele takich osób (powyżej 10 osób). Należy zauważyć, że 26,6% respondentów nie jest pewnych, czy zna taką osobę, a jednoznacznie zaprzeczyło temu 54,8% ankietowanych.

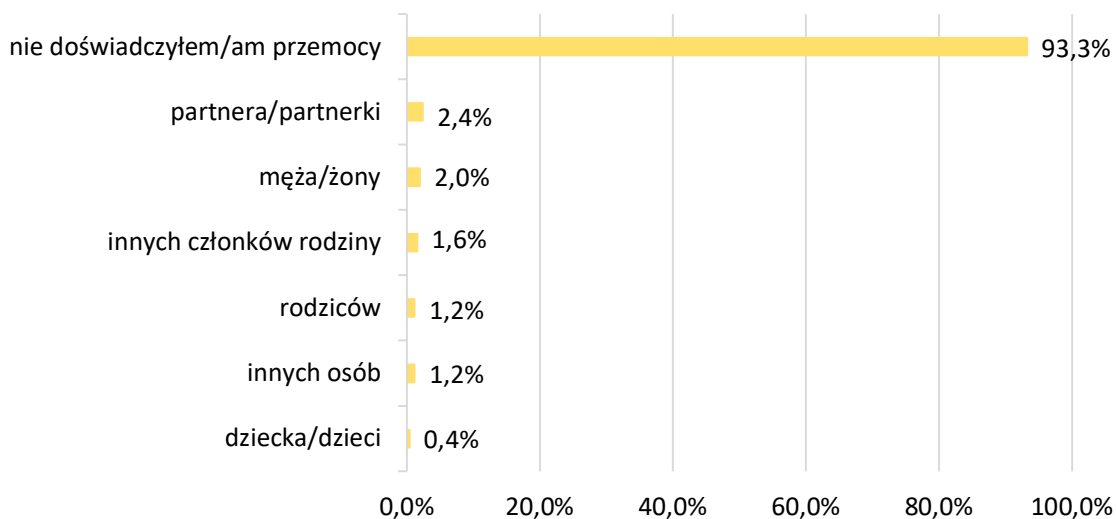

Wykres 27. Czy zna Pan/i kogoś w swoim otoczeniu, kto doświadcza przemocy domowej?
N=252

Respondenci zostali zapytani również o to, czy w ciągu ostatnich 12 miesięcy zdarzyło się im doświadczyć przemocy domowej ze strony konkretnych osób. Jak widać na poniższym wykresie przemocy domowej doświadczyło 8,8% badanych, przy czym 2,4% z nich doznało przemocy ze strony partnera/partnerki, 2,0% – ze strony męża/żony, 1,6% – ze strony innych członków rodziny, a po 1,2% – ze strony rodziców lub innych osób. Dodatkowo 0,4% badanych przyznaje się do doświadczenia przemocy domowej ze strony dziecka/dzieci.

Wykres 28. Czy w ciągu ostatnich 12 miesięcy zdarzyło się Panu/i doświadczyć przemocy domowej ze strony: N=252

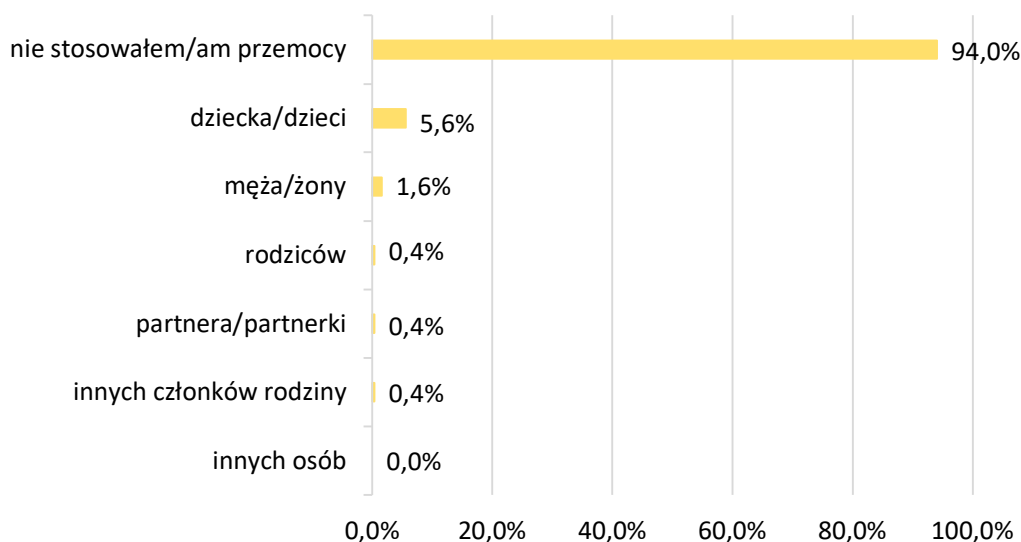

*Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

W ramach badania podjęto również próbę określenia skali oraz częstotliwości stosowania przemocy przez ankietowanych. Jak wynika z udzielonych odpowiedzi, zdecydowana większość mieszkańców biorących udział w badaniu nie stosowała przemocy w ciągu ostatnich 12 miesięcy (94,0%), natomiast 5,6% ankietowanych zadeklarowało, że stosowało przemoc wobec dziecka/dzieci, 1,6% – wobec męża/żony, a po 0,4% respondentów przyznaje się do stosowania przemocy wobec rodziców, partnera/partnerki lub innych członków rodziny.

Wykres 29. Czy w ciągu ostatnich 12 miesięcy doszło do sytuacji, w której zastosował/a Pan/i przemoc domową wobec: N=252

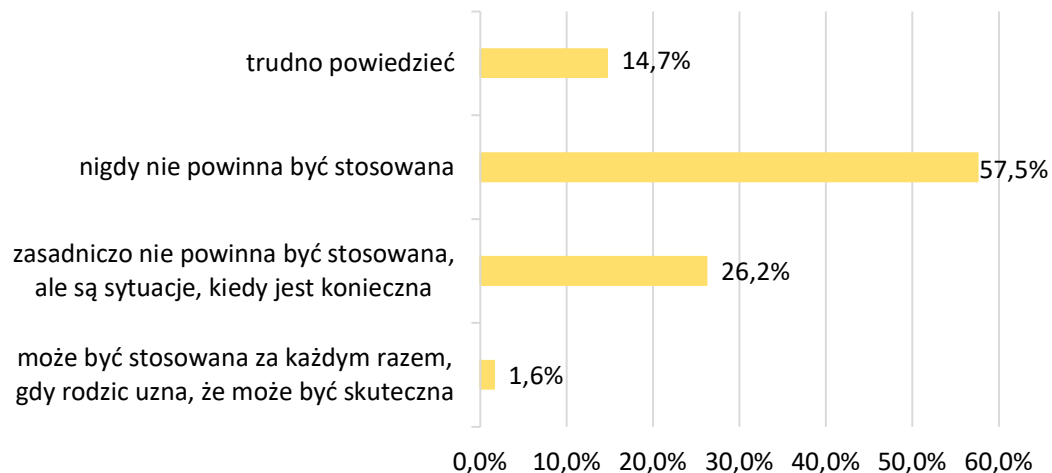

**Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%*

Ważnym aspektem badania dotyczącego problemów społecznych w gminie Środa Śląska była również opinia mieszkańców na temat stosowania kar fizycznych w stosunku do dzieci jako metody wychowawczej. W świetle ich odpowiedzi można stwierdzić, iż 57,5% badanych jednoznacznie nie toleruje przemocy jako metody wychowawczej, jednocześnie 14,7% badanych nie potrafiło jednoznacznie określić swojego stosunku do badanej sprawy, wybierając odpowiedź „trudno powiedzieć”. Ponadto 26,2% respondentów uważa, że istnieją sytuacje, kiedy kary fizyczne są konieczne, natomiast 1,6% respondentów uważa, że kary fizyczne mogą być stosowane za każdym razem, gdy rodzic uzna, że mogą być skuteczne.

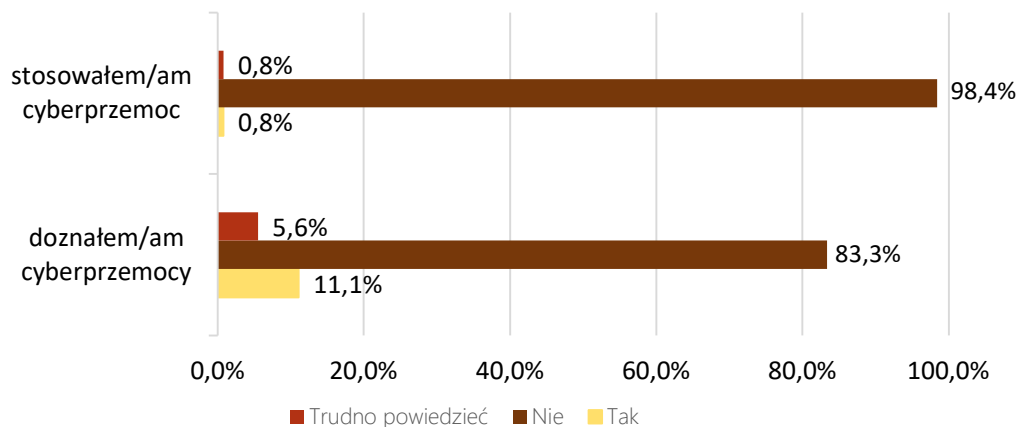

Wykres 30. Czy Pana/i zdaniem stosowanie kar fizycznych (np. klaps) jest metodą wychowawczą, która: N=252

Ostatnie pytanie z zakresu problemu przemocy ujęte w kwestionariuszu ankiety dotyczyło zjawiska cyberprzemocy i miało na celu oszacowanie skali jej występowania wśród dorosłych mieszkańców Gminy. Ankietowani zostali poproszeni o wskazanie, czy zdarzyło im się kiedykolwiek doświadczyć oraz stosować cyberprzemoc. Z deklaracji badanych wynika, że takiego problemu doświadczyło 11,1% respondentów, natomiast 5,6% badanych miało trudności z odpowiedzią na to pytanie. Do stosowania przemocy w Internecie przyznało się 0,8% ankietowanych, taki sam odsetek badanych nie potrafił udzielić jednoznacznej odpowiedzi.

Wykres 31. Czy w przeciągu ostatnich 12 miesięcy doznał/a oraz stosował/a Pan/i cyberprzemoc (np. wyzywanie, podszywanie się, ośmieszanie/poniżanie, grożenie/straszenie, szantażowanie, wyłudzenie pieniędzy, rozsyłanie ośmieszających zdjęć/filmów)? N=252

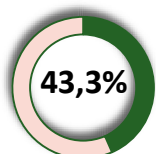
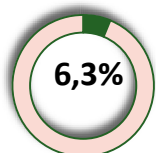
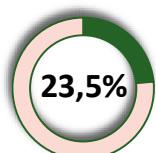

WNIOSKI Z BADAŃ SPOŁECZNYCH PRZEPROWADZONYCH NA TERENIE GMINY ŚRODA ŚLĄSKA W 2025 ROKU

W 2025 roku na terenie gminy Środa Śląska zostało przeprowadzone badanie diagnozujące problemy społeczne wśród lokalnej społeczności, w którym uczestniczyło 252 dorosłych mieszkańców Gminy oraz 268 uczniów. Poniżej, w formie graficznej, przedstawione zostały najważniejsze wnioski z przeprowadzonych badań, dotyczące kwestii uzależnień.

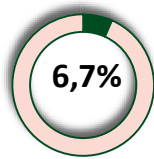
UCZNIOWIE

PROBLEM ALKOHOLOWY

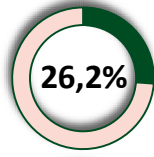

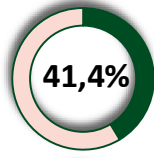
PROBLEM NIKOTYNOWY

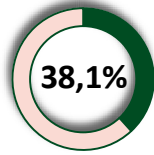
uczniów deklaruje palenie papierosów tradycyjnych kiedykolwiek w życiu.

uczniów deklaruje palenie e-papierosów kiedykolwiek w życiu.

uczniów uważa papierosy tradycyjne za łatwe do zdobycia na terenie swojej miejscowości.

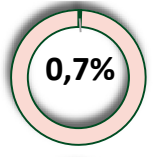

26,3% uczniów uważa e-papierosy za łatwe do zdobycia na terenie swojej miejscowości.

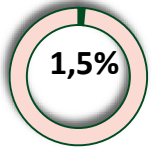
PROBLEM NARKOTYKOWY

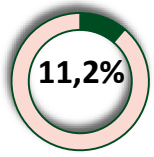
uczniów deklaruje zażycie środków psychoaktywnych kiedykolwiek w życiu.

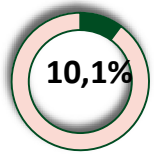
uczniów deklaruje zażywanie środków psychoaktywnych regularnie/codziennie.

uczniów przyznaje się do zażywania narkotyków/dopalaczy w ciągu 30 dni przed badaniem.

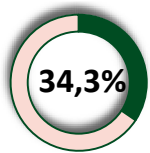
uczniów uważa narkotyki za łatwe do zdobycia na terenie swojej miejscowości.

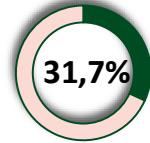
uczniów uważa dopalacze za łatwe do zdobycia na terenie swojej miejscowości.

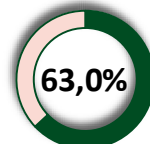
PROBLEM PRZEMOCY

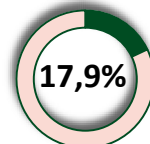
uczniów deklaruje doświadczenie przemocy w ciągu ostatnich 12 miesięcy.

uczniów deklaruje stosowanie przemocy w ciągu ostatnich 12 miesięcy.

uczniów deklaruje występowanie przemocy między uczniami w swojej szkole.

uczniów deklaruje doznanie cyberprzemocy w ciągu ostatnich 12 miesięcy.

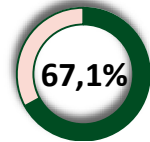

uczniów deklaruje stosowanie cyberprzemocy w ciągu ostatnich 12 miesięcy.

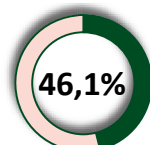
KORZYSTANIE Z URZĄDZEŃ ELEKTRONICZNYCH I UCZESTNICTWO W GRACH HAZARDOWYCH

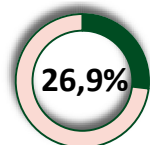
uczniów deklaruje korzystanie z urządzeń elektronicznych i Internetu codziennie.

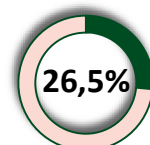
uczniów spędza czas na korzystaniu z urządzeń elektronicznych i Internetu znaczne ilości czasu, tj. powyżej 3 godzin w ciągu dnia.

uczniom zdarzyło się kłamać, aby ukryć prawdziwą ilość czasu spędzanego na korzystaniu z urządzeń elektronicznych i Internetu np. przed rodzicami.

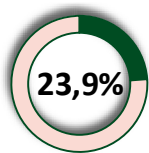
uczniów deklaruje granie w gry, w których wygraną lub przegraną były pieniądze, w ciągu ostatnich 12 miesięcy.

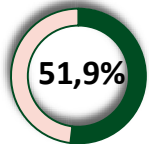
uczniów podjęło się zachowań hazardowych więcej niż 1 raz w ciągu ostatnich 12 miesięcy.

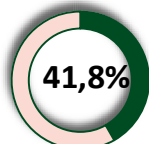
ZABURZENIA ODŻYWIANIA

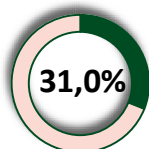
uczniów nie wie czym są zaburzenia odżywiania.

uczniów uznaje anoreksję za zaburzenie odżywiania.

uczniów uznaje napadowe objadanie się za zaburzenie odżywiania.

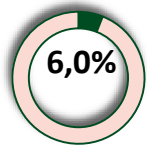
uczniów uznaje bulimię za zaburzenie odżywiania.

**Odsetek uczniów został obliczony z całej próby badawczej, tj. N=268*

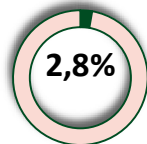

DOROŚLI MIESZKAŃCY

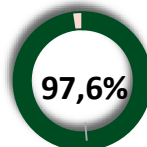
PROBLEM ALKOHOLOWY

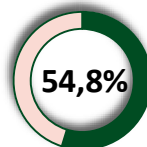
dorostłych mieszkańców spożywa alkohol kilka razy w tygodniu.

dorostłych mieszkańców straciło kontrolę nad ilością spożywanego alkoholu (upiło się) częściej niż 1 raz w ciągu ostatnich 12 miesięcy przed badaniem.

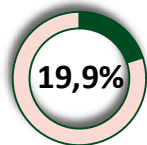

dorostłych mieszkańców uważa, że picie alkoholu w ciąży ma negatywny wpływ na rozwój dziecka.

dorostłych mieszkańców zna osoby w swoim otoczeniu, które nadużywają alkoholu.

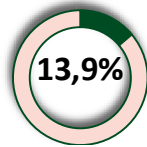
PROBLEM NIKOTYNOWY

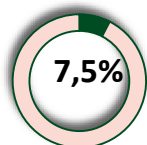
dorostłych mieszkańców pali papierosy tradycyjne.

dorostłych mieszkańców pali papierosy tradycyjne codziennie.

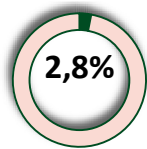
dorostłych mieszkańców pali e-papierosy.

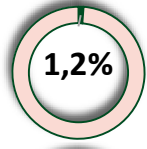
dorostłych mieszkańców pali e-papierosy codziennie.

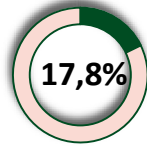
PROBLEM NARKOTYKOWY

dorosłych mieszkańców zażywało środki psychoaktywne.

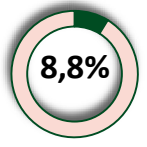

dorosłych mieszkańców zażywało środki psychoaktywne częściej niż jeden raz.

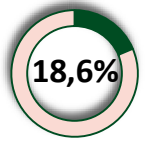

dorosłych mieszkańców zna osoby w swoim otoczeniu, które nadużywają narkotyków.

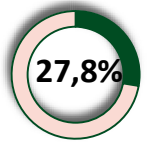
PROBLEM PRZEMOCY

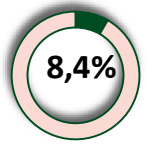
dorosłych mieszkańców deklaruje doświadczenie przemocy w ciągu ostatnich 12 miesięcy przed badaniem.

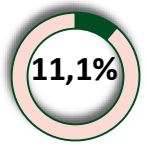
dorosłych mieszkańców deklaruje znajomość kogoś w swoim otoczeniu, kto doświadcza przemocy domowej.

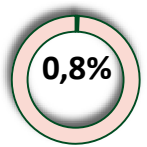
dorosłych mieszkańców nie neguje kategorycznie kar fizycznych jako metody wychowawczej.

dorosłych mieszkańców stosowało przemoc domową w ciągu ostatnich 12 miesięcy przed badaniem.

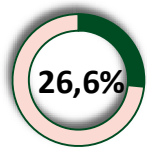
dorosłych mieszkańców doświadczyło cyberprzemocy w ciągu ostatnich 12 miesięcy przed badaniem.

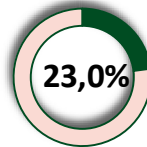
dorosłych mieszkańców stosowało cyberprzemoc w ciągu ostatnich 12 miesięcy przed badaniem.

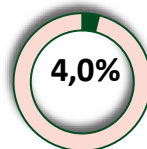
KORZYSTANIE Z URZĄDZEŃ ELEKTRONICZNYCH I UCZESTNICTWO W GRACH HAZARDOWYCH

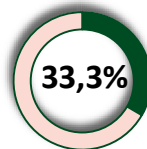
dorosłych mieszkańców korzysta z urządzeń elektronicznych i/lub Internetu powyżej 3 godzin dziennie.

dorosłych mieszkańców grało w gry, w których wygraną lub przegraną były pieniądze (w ciągu ostatnich 12 miesięcy przed badaniem).

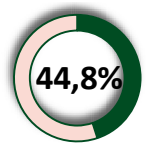

dorosłych mieszkańców grało w gry, w których wygraną | lub przegraną były pieniądze więcej niż 10 razy (w ciągu ostatnich 12 miesięcy przed badaniem).

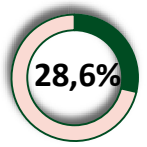

dorosłych mieszkańców zna osoby w swoim otoczeniu, które dotyczy problem uzależnień behawioralnych.

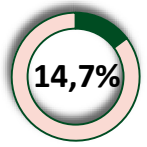
INNE UZALEŻNIENIA BEHAVIORALNE

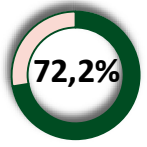
dorosłych mieszkańców ma wyrzuty sumienia po spożyciu bardziej kalorycznego posiłku niż wstępnie zakładali.

dorosłych mieszkańców zawsze zjada stres i inne intensywne emocje i nie może się powstrzymać od jedzenia.

dorosłych mieszkańców nie może się powstrzymać od kupowania nowych rzeczy, chociaż nie są im potrzebne i przekraczają ich możliwości finansowe.

dorosłych mieszkańców często myśli o swoich obowiązkach zawodowych po godzinach pracy.

*Odsetek mieszkańców został obliczony z całej próby badawczej, tj. N=252

CELE, ZADANIA I REALIZATORZY PROGRAMU

Celem głównym Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii w Gminie Środa Śląska na lata 2026-2029 jest:

Zmniejszenie skali uzależnień oraz ich negatywnych konsekwencji zdrowotnych i społecznych poprzez wzmocnienie lokalnego systemu wsparcia, edukację i profilaktykę społeczną oraz promowanie zdrowego stylu życia i postaw wolnych od substancji psychoaktywnych.

Celami operacyjnymi Programu są:

1. Prowadzenie działań informacyjnych i edukacyjnych w zakresie rozwiązywania problemów związanych z alkoholem, narkomanią oraz uzależnieniami behawioralnymi, a także promowanie zdrowego stylu życia – zwłaszcza wśród dzieci i młodzieży – poprzez zwiększanie świadomości na temat szkodliwych skutków uzależnień.
2. Zapewnienie profesjonalnej pomocy osobom uzależnionym i ich rodzinom poprzez dostęp do terapii, wsparcie w aktywizacji społeczno-zawodowej, rozwój lokalnego systemu wsparcia oraz wspieranie działań instytucji, osób prywatnych i organizacji pozarządowych działających na rzecz tej grupy.
3. Prowadzenie regularnej diagnozy i monitorowania zjawiska uzależnień na terenie Gminy poprzez rozpoznawanie środowisk zagrożonych tym problemem oraz podejmowanie działań na rzecz przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu, integracji społeczności lokalnej i stałego podnoszenia kwalifikacji osób zaangażowanych w profilaktykę uzależnień.

Cele będą realizowane z uwzględnieniem konieczności zapewnienia dostępności, zgodnie z koncepcją projektowania uniwersalnego, określoną w Konwencji o prawach osób niepełnosprawnych oraz potrzebami osób z różnymi niepełnosprawnościami zawartymi w Narodowym Programie Zdrowia na lata 2021-2025.

Cel I

Prowadzenie działań informacyjnych i edukacyjnych w zakresie rozwiązywania problemów związanych z alkoholem, narkomanią oraz uzależnieniami behawioralnymi, a także promowanie zdrowego stylu życia – zwłaszcza wśród dzieci i młodzieży – poprzez zwiększanie świadomości na temat szkodliwych skutków uzależnień.

Przewidywane rezultaty:

- Ograniczenie skali spożywania alkoholu, zażywania substancji psychoaktywnych oraz uzależnień behawioralnych wśród mieszkańców Gminy,
- ograniczenie dostępności do substancji psychoaktywnych na terenie Gminy,
- zmniejszenie konieczności podejmowania działań interwencyjnych wobec osób nietrzeźwych w przestrzeni publicznej, kierujących pojazdami oraz sprzedawców napojów alkoholowych umożliwiających zakup alkoholu osobom niepełnoletnim,
- zwiększenie świadomości społecznej na temat zagrożeń związanych z alkoholem, narkotykami i uzależnieniami behawioralnymi.
- podniesienie poziomu wiedzy dzieci i młodzieży na temat konsekwencji uzależnień oraz sposobów ich unikania.
- wzrost liczby działań profilaktycznych realizowanych w szkołach i placówkach wychowawczych.
- opóźnienie wieku inicjacji alkoholowej wśród dzieci i młodzieży oraz wzmocnienie postaw abstynenckich wśród całej społeczności lokalnej,
- podejmowanie działań prewencyjnych dotyczących rozpowszechniania narkotyków i dopalaczy na terenie Gminy, w szczególności wśród dzieci i młodzieży.
- kształtowanie prozdrowotnych postaw oraz promowanie stylu życia wolnego od substancji psychoaktywnych.

Lp.	Zadanie	Wskaźnik	Realizatorzy
1.	Prowadzenie programów i innych działań profilaktycznych z zakresu przeciwdziałania uzależnieniom i promocji zdrowia skierowanych do dzieci i młodzieży.	Liczba zrealizowanych programów profilaktycznych	UM, GKRPA, PCPR, PPP, KPP, NGO, SM, placówki oświatowe, instytucje kultury, sportu i rekreacji
		Liczba uczestników programów	
2.	Organizacja zawodów sportowych z elementami profilaktyki, które mają na celu uwidocznienie szkodliwości alkoholu, narkotyków oraz zagrożeń płynących z uzależnień behawioralnych (w ramach profilaktyki uniwersalnej oraz promocji zdrowego stylu życia).	Liczba zorganizowanych zawodów profilaktyczno-sportowych	UM, GKRPA, instytucje kultury, sportu i rekreacji, NGO, placówki oświatowe
3.	Organizowanie i dofinansowanie warsztatów i programów profilaktycznych dotyczących używania substancji psychoaktywnych oraz zagrożeń wynikających z uzależnień behawioralnych, ze szczególnym uwzględnieniem programów rekomendowanych przez KCPU, ORE i IPiN.	Liczba zorganizowanych/ dofinansowanych programów/warsztatów profilaktycznych	UM, GKRPA, placówki oświatowe
		Liczba uczestników	
4.	Rozwijanie i promowanie oferty alternatywnych i atrakcyjnych form spędzania czasu wolnego dla dzieci i młodzieży.	Liczba dostępnych miejsc spędzania czasu wolnego dla dzieci i młodzieży	UM, GKRPA, placówki oświatowe, NGO, instytucje kultury, sportu i rekreacji
5.	Organizacja wypoczynku letniego/ zimowego dla dzieci i młodzieży z rodzin z problemem alkoholowym oraz zagrożonych uzależnieniami, realizującego program profilaktyczny, psychologiczny lub socjoterapeutyczny.	Liczba zorganizowanych wyjazdów	UM, placówki oświatowe, NGO, instytucje/ organizacje sportowe
		Liczba uczestników	

6.	Zakup i dystrybucja materiałów edukacyjnych, informatycznych i profilaktycznych dotyczących tematyki uzależnień i promowania zdrowych nawyków.	Koszty przeznaczone na zakup materiałów	UM, GOPS, GKRPA, KPP, placówki oświatowe, placówki ochrony zdrowia
7.	Uczestnictwo w regionalnych i ogólnopolskich kampaniach edukacyjnych obejmujących zagadnienia związane z profilaktyką i przeciwdziałaniem alkoholizmowi, narkomanii oraz uzależnieniom behawioralnym.	Liczba kampanii, w których uczestniczyła Gmina	UM, GOPS, GKRPA, KPP, NGO, SM, placówki oświatowe, placówki ochrony zdrowia, instytucje kultury, sportu i rekreacji
8.	Organizowanie warsztatów informacyjno-edukacyjnych dla rodziców i nauczycieli w zakresie profilaktyki uzależnień, w tym behawioralnych wśród dzieci i młodzieży, w szczególności na temat wzmacniania czynników chroniących i eliminowania czynników ryzyka.	Liczba zorganizowanych warsztatów	UM, GKRPA, SM, placówki oświatowe

Cel II

Zapewnienie profesjonalnej pomocy osobom uzależnionym i ich rodzinom poprzez dostęp do terapii, wsparcie w aktywizacji społeczno-zawodowej, rozwój lokalnego systemu wsparcia oraz wspieranie działań instytucji, osób prywatnych i organizacji pozarządowych działających na rzecz tej grupy.

Przewidywane rezultaty:

- Zwiększenie dostępu do kompleksowego wsparcia dla osób uzależnionych, współuzależnionych oraz uwikłanych w problem przemocy domowej,
- zwiększenie skuteczności działań skierowanych do osób uzależnionych poprzez motywowanie ich do podjęcia lub kontynuowania leczenia odwykowego,

- aktywizacja społeczno-zawodowa osób uzależnionych od alkoholu i/lub narkotyków w środowisku lokalnym, a także udzielanie pomocy osobom uwikłanym w problem uzależnień behawioralnych.
- wzmocnienie współpracy między instytucjami, organizacjami pozarządowymi i podmiotami trzeciego sektora w zakresie przeciwdziałania uzależnieniom.
- podniesienie jakości świadczonych usług pomocowych poprzez lepsze wsparcie dla specjalistów i instytucji zajmujących się terapią i przeciwdziałaniem uzależnieniom i przemocy domowej.

Lp.	Zadanie	Wskaźnik	Realizatorzy
1.	Podjęmowanie działań wspierających funkcjonowanie Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	Liczba członków GKRPA	UM, GKRPA
2.	Realizacja rozmów interwencyjno-motywujących z osobami nadużywającymi alkoholu, narkotyków i innych substancji psychoaktywnych przez członków GKRPA	Liczba osób, z którymi członkowie GKRPA prowadzili rozmowy interwencyjno-motywujące do podjęcia leczenia odwykowego	GKRPA
3.	Zlecanie przeprowadzania badań przez zespół biegłych w zakresie uzależnienia od alkoholu w celu orzeczenia wobec osoby uzależnionej od alkoholu obowiązku poddania się leczeniu odwykowemu	Liczba osób skierowanych na badanie przez biegłego Liczba wydanych opinii w przedmiocie uzależnienia od alkoholu	GKRPA
4.	Kierowanie wniosków do sądu o nałożenie obowiązku leczenia w zakładzie lecznictwa odwykowego wobec osoby uzależnionej, wnoszenie środków odwoławczych od orzeczeń sądów I instancji w sprawach o zobowiązanie do leczenia oraz występowanie członków GKRPA w charakterze strony oraz oskarżyciela posiłkowego przed	Liczba wniosków wniesionych do sądu w sprawie orzeczenia obowiązku leczenia odwykowego	GKRPA

	sądem w sprawach o leczenie odwykowe		
5.	Wszczynanie przez członków GKRPA procedury „Niebieskie Karty” i przekazywanie ich do ZI	Liczba wszczętych procedur „Niebieskie Karty”	GKRPA
6.	Prowadzenie konsultacji i poradnictwa terapeutycznego, psychologicznego oraz prawnego osobom uzależnionym od alkoholu oraz członkom ich rodzin	Liczba osób objętych konsultacjami/poradnictwem Liczba udzielonych konsultacji/porad	UM, GOPS, GKRPA, NGO, placówki ochrony zdrowia
7.	Udzielanie psychologicznego i terapeutycznego wsparcia dzieciom wychowującym się w rodzinach dotkniętych uzależnieniami i przemocą domową	Liczba dzieci objętych wsparciem	PCPR, placówki oświatowe, placówki ochrony zdrowia, NGO
8.	Zwiększanie skuteczności działań skierowanych do beneficjentów pomocy społecznej dotkniętych uzależnieniem, poprzez uwzględnienie w pracy socjalnej kontraktów socjalnych	Liczba osób, z którymi zawarto kontrakt socjalny	GOPS, GPK
9.	Kontynuowanie prowadzenia Punktu Informacyjno- Konsultacyjnego dla osób uzależnionych od alkoholu i narkotyków oraz członków ich rodzin	Liczba osób zgłaszających się do punktu	UM, GKRPA, GPK
10.	Zainicjowanie powstania grup samopomocowych (AA, DDA)	Liczba osób uczęszczających na spotkania grup	UM, GKRPA, GOPS

Cel III

Prowadzenie regularnej diagnozy i monitorowania zjawiska uzależnień na terenie Gminy poprzez rozpoznawanie środowisk zagrożonych tym problemem oraz podejmowanie działań na rzecz przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu, integracji społeczności lokalnej i stałego podnoszenia kwalifikacji osób zaangażowanych w profilaktykę uzależnień.

Przewidywane rezultaty:

- Systematyczne monitorowanie stopnia zagrożenia problemem alkoholowym i narkotykowym oraz skali problemu uzależnień behawioralnych na terenie Gminy,
- niezwłoczne i skuteczne rozpoznawanie rodzin i osób przejawiających trudności wynikające z uzależnień,
- organizowanie i finansowanie badań diagnozujących problemy społeczne, w tym uzależnienia, wśród mieszkańców oraz umożliwiającących określenie rzeczywistego stanu zagrożenia problemem alkoholowym, narkotykowym, a także w zakresie uzależnień behawioralnych,
- skuteczniejsze i szybsze świadczenie niezbędnej pomocy osobom i rodzinom zmagającym się z problemem uzależnień, dzięki rozwiniętej ścisłej współpracy międzyinstytucjonalnej i międzysektorowej,
- reintegracja osób dotkniętych uzależnieniami i przemocą domową oraz członków ich rodzin w lokalnej społeczności.
- zmniejszenie skali wykluczenia społecznego poprzez skuteczniejsze wsparcie osób dotkniętych problemem uzależnień.
- podniesienie kompetencji specjalistów zajmujących się profilaktyką i leczeniem uzależnień, co przełoży się na wyższą jakość świadczonych usług.

Lp.	Zadanie	Wskaźnik	Realizatorzy
1.	Regularne monitorowanie problemu uzależnień od substancji psychoaktywnych oraz behawioralnych w Gminie, m.in. poprzez prowadzenie statystyk lokalnych oraz opracowywanie diagnoz problemów społecznych wśród uczniów oraz dorosłych mieszkańców	Liczba osób objętych badaniem ilościowym i/lub jakościowym w ramach diagnozy społecznej	UM, GKRPA, ZI, GOPS, KPP, placówki oświatowe, placówki ochrony zdrowia, NGO
		Liczba prowadzonych statystyk związanych z problemem uzależnień w Gminie	
2.	Organizowanie i udział w szkoleniach z zakresu profilaktyki uzależnień, przeciwdziałania przemocy domowej i ochrony zdrowia dla osób i podmiotów świadczących pomoc i wsparcie	Liczba zorganizowanych szkoleń z zakresu profilaktyki uzależnień i przeciwdziałania przemocy domowej	UM, GKRPA, PCPR, KPP, ZI, GOPS, SM, placówki oświatowe, placówki ochrony zdrowia

	mieszkańcom, w tym członków GKRPA		
3.	Prowadzenie kontroli punktów sprzedaży napojów alkoholowych w zakresie przestrzegania zasad i warunków korzystania z zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych	Liczba przeprowadzonych kontroli	UM, GKRPA, SM

REALIZACJA PROGRAMU

1. Na podstawie art. 4 ust. 2 ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi, od strony finansowej i merytorycznej realizatorem Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii w Gminie Środa Śląska na lata 2026-2029 jest Urząd Miejski w Środzie Śląskiej – Wydział Organizacyjny.
2. Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii w Gminie Środa Śląska będzie realizowany w latach 2026-2029.

ADRESACI PROGRAMU

Program adresowany jest do ogółu mieszkańców Gminy z wyszczególnieniem konsumentów napojów alkoholowych, osób uzależnionych od alkoholu i innych substancji psychoaktywnych, zmagających się z uzależnieniami behawioralnymi, osób pijących szkodliwie i ryzykownie, rodzin i najbliższego otoczenia osób uzależnionych, dzieci i młodzieży szkolnej oraz przedstawicieli służb, instytucji oraz organizacji pozarządowych działających na rzecz rozwiązywania problemów uzależnień.

ZEZWOLENIA NA SPRZEDAŻ NAPOJÓW ALKOHOLOWYCH

Sprzedaż napojów alkoholowych do spożycia poza miejscem oraz w miejscu sprzedaży może odbywać się tylko na podstawie zezwolenia wydanego przez Burmistrza Gminy Środa Śląska.

1. Maksymalna liczba zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych poza miejscem sprzedaży, określona przez Radę Miejską, wynosi¹³:
 - 80 – o zawartości do 4,5% alkoholu oraz na piwo,
 - 60 – o zawartości powyżej 4,5% do 18% alkoholu (z wyjątkiem piwa),
 - 60 – o zawartości powyżej 18% alkoholu.

¹³ Sprawozdanie z działalności samorządów gminnych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień KCPU-G1 za 2024 rok.

2. Maksymalna liczba zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych w miejscu sprzedaży, określona przez Radę Miejską, wynosi¹⁴:
 - 25 – o zawartości do 4,5% alkoholu oraz na piwo,
 - 25 – o zawartości powyżej 4,5% do 18% alkoholu (z wyjątkiem piwa),
 - 15 – o zawartości powyżej 18% alkoholu.

TERMINY WAŻNOŚCI ZEZWOLEŃ NA SPRZEDAŻ NAPOJÓW ALKOHOLOWYCH

Zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych przeznaczonych do spożycia w miejscu sprzedaży wydaje się na czas oznaczony, nie krótszy niż 4 lata, a w przypadku sprzedaży napojów alkoholowych przeznaczonych do spożycia poza miejscem sprzedaży, nie krótszy niż 2 lata.

ŹRÓDŁA FINANSOWANIA

1. Źródłem finansowania działań podejmowanych w związku z realizacją zadań Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii w Gminie Środa Śląska na lata 2026-2029 są dochody własne Gminy uzyskane z wpływów z tytułu wydanych zezwoleń na sprzedaż i podawanie napojów alkoholowych, a także z opłat z tytułu sprzedaży napojów alkoholowych w opakowaniach jednostkowych o ilości nominalnej napoju nieprzekraczającego 300 ml i są ujęte w budżecie Gminy w dziale 851 „Ochrona Zdrowia”, dziale 85153 – zwalczanie narkomanii oraz dziale 85154 – przeciwdziałanie alkoholizmowi.
2. Zakres zadań ujętych w Programie może być zweryfikowany ze względu na wysokość środków finansowych przeznaczonych na ich realizację oraz ze względu na bieżące zapotrzebowanie z zakresu działań profilaktycznych skierowanych do lokalnej społeczności.

¹⁴ Sprawozdanie z działalności samorządów gminnych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień KCPU-G1 za 2024 rok.

ZASADY WYNAGRADZANIA CZŁONKÓW GMINNEJ KOMISJI ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH

1. Członkowie Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych realizują swoje zadania na podstawie umów cywilno-prawnych, przysługuje im wynagrodzenie za:
 - opiniowanie wniosków o wydanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych;
 - kontrolę przestrzegania zasad i warunków korzystania z zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych na podstawie upoważnienia Burmistrza;
 - podejmowanie na posiedzeniach stałych czynności zmierzających do orzeczenia o zastosowaniu wobec osoby uzależnionej od alkoholu obowiązku poddania się leczeniu w zakładzie leczenia odwykowego;
 - wykonywanie innych zadań i czynności zleconych przez Burmistrza związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych.
2. Członkom Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych ustala się wynagrodzenie miesięczne w wysokości:
 - Przewodniczący Komisji – do kwoty 600 zł brutto,
 - Wiceprzewodniczący Komisji – do kwoty 575 zł brutto
 - Sekretarz Komisji – do kwoty 550 zł brutto,
 - Członkowie Komisji – do kwoty 500 zł brutto.
3. Za nieobecność członka Komisji w ciągu bieżącego miesiąca nastąpi proporcjonalne potrącenie przysługującej należności za pracę, tj. w szczególności:
 - Za nieobecność na posiedzeniu plenarnym Komisji oraz zespołu roboczego – 25% wynagrodzenia,
 - Za usprawiedliwioną nieobecność na posiedzeniu plenarnym Komisji oraz zespołu roboczego – 15% wynagrodzenia.

MONITORING I EWALUACJA PROGRAMU

Celem ewaluacji jest oszacowanie stopnia osiągnięcia zakładanych celów i rezultatów. Wyniki ewaluacji okresowej służą również ewentualnym modyfikacjom dokumentów programowych, a dostarczone za jej sprawą informacje powinny być wykorzystane przy przygotowaniu programu w następnym okresie programowania.

Cele badawcze ewaluacji Programu opierają się na:

1. ocenie procesu realizacji działań i osiągniętych efektów Programu,
2. ocenie wdrażania i zarządzania Programem, w tym współpracy interdyscyplinarnej,
3. opracowaniu rekomendacji do stworzenia kontynuacji Programu.

W ramach ewaluacji należy wybrać co najmniej jedną z niżej wskazanych zróżnicowanych metod pomiaru, tj.:

- analizę dokumentów,
- badanie ankietowe adresatów Programu,
- badanie poprzez zogniskowany wywiad grupowy realizatorów Programu.

Przyjęte kryteria ewaluacji Programu to:

- a) **kryterium skuteczności** (plan a wykonanie) – rozumiane jako stopień realizacji zaplanowanych celów i efektów Programu. Ocena pod kątem kryterium skuteczności skupi się głównie na ocenie wdrożenia działań w stosunku do założonego planu i osiągnięcia wskaźników rezultatów.
- b) **kryterium efektywności** – ocena sprawności wdrażania i prawidłowości zarządzania Programem, w tym pod kątem zgodności z harmonogramem, ewentualnych trudności w jego realizacji, przepływu informacji między realizatorami.
- c) **kryterium użyteczności** – ocena dopasowania założeń Programu do potrzeb jego odbiorców i realizatorów.
- d) **kryterium trafności** – rozumiane jako stopień, w jakim zaplanowane cele odpowiadają zidentyfikowanym problemom.

Na podstawie analizy wdrażanego programu, realizator Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii w Gminie Środa Śląska na lata 2026-2029, tj. Urząd Miejski w Środzie Śląskiej – Wydział Organizacyjny we współpracy z Gminną Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Gminnym

Ośrodkiem Pomocy Społecznej w Środzie Śląskiej oraz innymi jednostkami i podmiotami działającymi na terenie gminy Środa Śląska, sporządzi zbiorcze coroczne sprawozdanie, które zostanie przedłożone Radzie Miejskiej w terminie do 30 czerwca roku następującego po roku, którego dotyczy sprawozdanie. Ponadto realizator Programu zobowiązany jest do sporządzenia, na podstawie ankiety opracowanej przez Krajowe Centrum Przeciwdziałania Uzależnieniom, informacji z realizacji działań podejmowanych w danym roku, które wynikają z Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii, które następnie przekaże do Krajowego Centrum Przeciwdziałania Uzależnieniom w terminie do 15 kwietnia roku następującego po roku, którego dotyczy informacja.

BIBLIOGRAFIA

1. <https://bdl.stat.gov.pl>.
2. Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2022, 2023 i 2024 rok.
3. Sprawozdania z działalności samorządów gminnych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień KCPU-G1 za lata 2022, 2023 i 2024.
4. Uchwała nr LXVI/600/18 Rady Miejskiej w Środzie Śląskiej z dnia 28 sierpnia 2018 r. w sprawie ustalenia maksymalnej liczby zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych, oraz zasad usytuowania miejsc sprzedaży i podawania napojów alkoholowych na terenie Miasta i Gminy Środa Śląska.
5. Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi.
6. Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii.
7. Raport o stanie gminy Środa Śląska za 2023 rok.
8. European Monitoring Centre for Drugs and Drug Addiction, European Drug Report 2024: Trends and Developments, 2024.
9. Lange R., i in., Nastolatki 3.0 – Raport z ogólnopolskiego badania uczniów i rodziców, NASK – Państwowy Instytut Badawczy, Warszawa 2023.
10. Malczewski A., Młodzież a substancje psychoaktywne w: Młodzież 2021 – raport z badań ilościowych zrealizowanych przez Fundację CBOS, Fundacja Centrum Badania Opinii Społecznej, 2022.
11. Szmidt J., i in., Raport 2023 – Uzależnienia w Polsce, Krajowe Centrum Przeciwdziałania Uzależnieniom, Warszawa 2023.
12. Rekomendacje do realizowania i finansowania gminnych programów profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii w 2025 roku, Krajowe Centrum Przeciwdziałania Uzależnieniom, Warszawa 2024.

SPIS RYSUNKÓW, TABEL I WYKRESÓW

Spis rysunków

Rysunek 1. Wartość sprzedanego alkoholu na terenie gminy Środa Śląska w latach 2022-2024	19
Rysunek 2. Wartość sprzedanego alkoholu na 1 dorosłego mieszkańca gminy Środa Śląska na przestrzeni lat 2022-2023.....	20
Rysunek 3. Płeć: N=268	22
Rysunek 4. Płeć: N=252	36

Spis tabel

Tabela 1. Działania Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Środzie Śląskiej wobec osób uzależnionych w latach 2022-2024.....	17
Tabela 2. Ile razy piłeś/aś alkohol w ciągu ostatnich 30 dni? N=63	25
Tabela 3. Jak często zażywałeś/aś narkotyki/dopalacze w ciągu ostatnich 30 dni? N=8.....	26
Tabela 4. Jakie były to substancje? N=7	27
Tabela 5. Kto stosował wobec Ciebie przemoc? N=85.....	29
Tabela 6. Jakiego rodzaju przemocy doznałeś/aś? N=80	30
Tabela 7. Jakiego rodzaju przemoc stosowałeś/łaś? N=75	31
Tabela 8. Wobec kogo zdarzyło Ci się stosować przemoc? N=81	31
Tabela 9. Czy zdarzyło Ci się kłamać, aby ukryć prawdziwą ilość czasu spędzanego na korzystaniu z urządzeń elektronicznych i/lub Internetu np. przed rodzicami? N=267	34
Tabela 10. Ile razy w ciągu ostatnich 12 miesięcy zdarzyło się Panu/i stracić kontrolę nad ilością spożywanego alkoholu (tzn. upić się)? N=216	41

Spis wykresów

Wykres 1. Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu alkoholizmu na przestrzeni lat 2022-2024.	14
Wykres 2. Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu narkomani na przestrzeni lat 2022-2024.	15
Wykres 3. Liczba punktów sprzedaży napojów alkoholowych w gminie Środa Śląska na przestrzeni lat 2022-2024	21
Wykres 4. Wiek: N= 268	23
Wykres 5. Klasa: N= 268.....	23
Wykres 6. Ile razy w życiu zdarzyło Ci się pić alkohol? N=268	24
Wykres 7. Ile razy w życiu zdarzyło Ci się: N= 268.....	25
Wykres 8. Ile razy w życiu zdarzyło Ci się zażywać środki psychoaktywne (narkotyki, dopalacze, leki w celu odurzenia)? N=268.....	26
Wykres 9. Gdybyś chciał/a zdobyć narkotyki, dopalacze, alkohol, papierosy oraz e-papierosy w swojej miejscowości byłoby to: N= 268.....	28
Wykres 10. Czy w przeciągu ostatnich 12 miesięcy zdarzyło Ci się doświadczyć przemocy? N=268 ...	29
Wykres 11. Czy w ciągu ostatnich 12 miesięcy doszło do sytuacji, w której zastosowałeś/aś przemoc wobec drugiej osoby? N=268	30
Wykres 12. Jak często obserwujesz w swojej szkole problem przemocy między uczniami? N=268	32

Wykres 13. Czy w przeciągu ostatnich 12 miesięcy doznawałeś/aś oraz stosowałeś/aś cyberprzemoc (np. wyzywanie, podszywanie się, ośmieszanie/poniżanie, grożenie/ straszenie, szantażowanie, wyłudzenie pieniędzy, rozsyłanie ośmieszających zdjęć/filmów)? N=268.....	32
Wykres 14. Ile czasu w ciągu dnia poświęcasz na korzystanie z urządzeń elektronicznych i/lub Internetu? N=268	33
Wykres 15. Czy w ciągu ostatnich 12 miesięcy grałeś/aś w gry, w których można było wygrać/przegrać pieniądze (np. zdrapki, lotto, gra na automatach, zakłady bukmacherskie itp.)? N=268	34
Wykres 16. Które z poniższych odpowiedzi Twoim zdaniem można zaliczyć do zaburzeń odżywiania? N=268	35
Wykres 17. Wiek: N=252	37
Wykres 18. Wykształcenie: N=252	37
Wykres 19. Ile godzin poświęca Pan/i na korzystaniu z urządzeń elektronicznych i/lub Internetu (np. komputer, tablet, telefon komórkowy, konsola do gier) w ciągu dnia, w którym ich Pan/i używa (nie wliczając w to godzin pracy)? N=252	38
Wykres 20. Czy w ciągu ostatnich 12 miesięcy grał/a Pan/i w gry, w których wygrał/ przegrał były pieniądze (np. zdrapki, lotto, gra na automatach, zakłady bukmacherskie itp.)? N=252	39
Wykres 21. Proszę o ustosunkowanie się do poniższych stwierdzeń: N=252	40
Wykres 22. Jak często spożywa Pan/i alkohol? N=252	41
Wykres 23. Czy według Pana/i picie alkoholu w ciąży ma negatywny wpływ na rozwój dziecka? N=252	42
Wykres 24. Jak często pali Pan/i papierosy i e-papierosy? N=128	42
Wykres 25. Jak często zażywa Pan/i środki psychoaktywne (narkotyki, dopalacze, leki w celu odurzenia) N=252	43
Wykres 26. Czy zna Pan/i kogoś w swoim otoczeniu, kto nadużywa alkoholu, narkotyków lub w sposób zdecydowanie nadmierny podejmuje się pewnych czynności (np. zakupy, korzystanie z Internetu i/lub urządzeń elektronicznych, uprawianie sportu, praca, oglądanie treści pornograficznych itp.)? N= 252	44
Wykres 27. Czy zna Pan/i kogoś w swoim otoczeniu, kto doświadcza przemocy domowej? N=252 ...	45
Wykres 28. Czy w ciągu ostatnich 12 miesięcy zdarzyło się Panu/i doświadczyć przemocy domowej ze strony: N=252	45
Wykres 29. Czy w ciągu ostatnich 12 miesięcy doszło do sytuacji, w której zastosował/a Pan/i przemoc domową wobec: N=252	46
Wykres 30. Czy Pana/i zdaniem stosowanie kar fizycznych (np. klaps) jest metodą wychowawczą, która: N=252	47
Wykres 31. Czy w przeciągu ostatnich 12 miesięcy doznał/a oraz stosował/a Pan/i cyberprzemoc (np. wyzywanie, podszywanie się, ośmieszanie/poniżanie, grożenie/ straszenie, szantażowanie, wyłudzenie pieniędzy, rozsyłanie ośmieszających zdjęć/ filmów)? N=252	47

PRZEWODNICZĄCY RADY

Andrzej Błaski

Uzasadnienie

Zgodnie z art. 4¹ ust. 2 ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 2151) rada gminy uchwała gminny program profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii, który stanowi część strategii rozwiązywania problemów społecznych i który uwzględnia cele operacyjne dotyczące profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii, określone w Narodowym Programie Zdrowia. Elementem gminnego programu mogą być również zadania związane z przeciwdziałaniem uzależnieniom behawioralnym. Ww. program sporządza się na okres nie dłuższy niż 4 lata.

Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii jest cykliczną kontynuacją wieloletnich działań profilaktycznych. Program realizowany jest przez różne podmioty, w tym miejskie i powiatowe jednostki organizacyjne oraz placówki oświatowe, organizacje pozarządowe a liderem i koordynatorem wszystkich działań jest Wydział Organizacyjny Urzędu Miejskiego. Działania prowadzone w ramach Programu mają charakter długofalowy, ponieważ przyczyniają się do skutecznego rozwiązywania problemów alkoholowych, narkotykowych i behawioralnych. Mając powyższe na uwadze zasadne jest podjęcie niniejszej uchwały.